

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ

«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» РМК ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

**ПРӘЛИЕВ
СЕРІК
ЖАЙЛАУҰЛЫ**

Trub

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТ
«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» РМК ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА**

Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы

**ПІРӘЛИЕВ
СЕРІК ЖАЙЛАУҰЛЫ**

**Алматы
2013**

УДК 01
ББК 91.9: 28
П 95

П – 95 Пірәлиев Серік Жайлауұлы: Биобиблиографиялық көрсеткіш / Құраст.: М.Ю. Маленькая, Г.Б. Байжігітова, Т.Е. Сағымбаева. Бас. ред.: Г.К. Кенжебаев, тарих ғылымдарының докторы, профессор, Н.Ж. Имансыдықова, Абай атындағы ҚазҰПУ ҒК директоры. Жауапты ред.: Р.О. Кәрібжанова, «Ғылым ордасы» РМК бас директоры, Н.О. Сексенбаева. Редкол.: Л.Д. Филиповских, Ғ.И. Белгібаева, Т.В. Вдовухина, Ш.Е. Құнанбаева. – Алматы: «Ғылым ордасы» РМК Ғылыми кітапхана, 2013. – 144 б.: сурет. [«Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы» атты серия].

ISBN 978-601-7254-55-1

УДК 01
ББК 91.9: 28

ISBN 978-601-7254-55-1

© «Ғылым ордасы» РМК
Ғылыми кітапхана, 2013

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ**

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА РГП «ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ»

Биобиблиография ученых Казахстана

**ПРАЛИЕВ
СЕРИК ЖАЙЛАУОВИЧ**

**Алматы
2013**

УДК 01
ББК 91.9: 28
П 95

П – 95 Пралиев Серик Жайлауович: Биобиблиографический указатель / Сост.: М.Ю. Маленькая, Г.Б. Байжигитова, Т.Е. Сагымбаева. Гл. ред. Г.К. Кенжебаев, доктор ист. наук, профессор, Н.Ж. Имансыдыкова, директор НБ КазНПУ им. Абая. Отв. ред.: Р.О.Карибжанова, генеральный директор РГП «Ғылым ордасы», Н.О. Сексенбаева. Редкол.: Л.Д. Филиповских, Г.И. Бельгибаева, Т.В. Вдовухина, Ш.Е. Кунанбаева. – Алматы: Научная библиотека РГП «Ғылым ордасы», 2013. – 144 с.: портр. [Серия «Биобиблиография ученых Казахстана»].

ISBN 978-601-7254-55-1

УДК 01
ББК 91.9: 28

ISBN 978-601-7254-55-1

© РГП «Ғылым ордасы»
Научная библиотека, 2013

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

**NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

**KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER ABAI**

«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» RSE SCIENTIFIC LIBRARY

Biobibliography of scientists of Kazakhstan

**PRALIYEV
SERIK JAYLAUOVICH**

**Almaty
2013**

УДК 01
ББК 91.9: 28
П 95

П – 95 Praliyev Serik Jaylauovich: Biobibliographical index /Compiled by: M.Yu. Malenkaya, G.B. Bayzhigitova, T.E. Sagymbayeva. Editors-in-chief: G.K. Kenzhebayev, Doctor of History, Professor, N.Zh. Imansydykova, director of Abay KazNPU Scientific Library. Executive editors: R.O. Karibzhanova, general director of «Gylym ordasy» RSE, N.O. Secssenbayeva. Editors: L.D. Philipovskikh, G.I. Belgibayeva, T.V. Vdovukhina, Sh.E. Kunanbayeva. – Almaty: «Gylym ordasy» RSE Scientific Library, 2013. – 144 p.: portr. [«Biobibliography of scientists of Kazakhstan» series].

ISBN 978-601-7254-55-1

УДК 01
ББК 91.9: 28

ISBN 978-601-7254-55-1

© «Gylym ordasy» RSE
Scientific Library, 2013

ОҚЫРМАНДАРҒА

Сіздердің назарларыңызға ұсынылып отырған «Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы» сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіш педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің ректоры Пірәлиев Серік Жайлауұлына арналған.

Биобиблиографияға ғалымның өмірі мен еңбегін сипаттайтын мәліметтер, оның еңбектері енгізілген.

Көрсеткіш материалы хронологиялық тәртіппен орналасқан, әр жылдың көлемінде алфавит ретімен орыс және басқа тілдерде жарияланған еңбектері беріліп отыр.

Еңбектердің: әліпбилік және бірлесіп жазған авторлардың есімдер көрсеткіштерінде сілтемелер хронологиялық жұмыстардың рет санында берілген.

К ЧИТАТЕЛЯМ

Предлагаемый Вашему вниманию библиографический указатель – продолжение серии «Биобиблиография ученых Казахстана» – посвящается доктору педагогических наук, профессору, члену-корреспонденту Национальной академии наук Республики Казахстан, ректору Казахского национального педагогического университета им. Абая Пралиеву Серику Жайлауовичу.

Биобиблиография включает материалы, характеризующие основные этапы жизни и деятельности учёного, его публикации и литературу о нем.

Материалы в указателе расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года – по алфавиту: сначала идут работы, опубликованные на казахском, затем на русском и других языках.

В алфавитном указателе трудов и именном указателе соавторов ссылки даются на порядковые номера работ, помещённых в хронологическом указателе трудов.

TO THE READERS

The biobibliographic index brought forward is a continuation of «The biobibliography of scientists of Kazakhstan» series. It is devoted to the Doctor of pedagogical sciences, Professor, Corresponding-member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, the rector of Abai Kazakh National Pedagogical University Praliyev Serik Jaylauovich.

Biobibliography includes materials that characterize life and activity of the scientist, his publications and literature on him.

Material in the index is arranged in chronological order, annually – by alphabet: first there are works published in Kazakh, then in Russian and other languages.

In alphabetical index of works and name index of co-authors the references are given by ordinal numbers of the works, placed in chronological index.

**ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
КОРРЕСПОНДЕНТ-МҮШЕСІ, АБАЙ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ РЕКТОРЫ
С.Ж. ПІРӘЛИЕВТІҢ ӨМІРІ МЕН
ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ**

Пірәлиев Серік Жайлауұлы 1952 жылғы 12 қаңтарда Оңтүстік Қазақстан облысы, Түлкібас ауданы, Ақбиік (бұрынғы Куйбышев) ауылында туған.

1976. С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің (бүгінде әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті) химия факультетін бітірді.

1976-1985. Қазақ КСР Ғылым академиясы химия институтының гербицидтер синтезі зертханасының лаборанты, инженері, кіші ғылыми қызметкері.

1984. 02.00.03 Органикалық химия мамандығы бойынша кандидаттық диссертация қорғады, осы жылы химия ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесі берілді.

1985-1988. Қазақ КСР Жоғары білім беру министрлігінің аға инспекторы, жоғары білім беру жөніндегі оқу-әдістемелік басқармасы бастығының орынбасары, министрдің көмекшісі.

1988-1995. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі шетелдік оқушылармен жұмыс және шетелдермен байланыс жөніндегі бөлімінің, сондай-ақ халықаралық байланыс басқармасының бастығы.

1995-1997. Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинеті Сыртқы байланыс бөлімінің сектор меңгерушісі, ТМД елдерімен байланыс жөніндегі комитет төрағасының орынбасары, Қазақстан Республикасы Білім және мәдениет министрлігінің Жоғары және орта арнаулы білім беру департаменті директорының орынбасары, жоғары және орта арнаулы білім беру басқармасының бастығы.

1997-1998. Қазақстан Республикасы Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігінің жоғары және орта арнаулы білім басқармасы бастығының орынбасары, Қазақстан Республикасы Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігінің жоғары және орта арнаулы білім басқармасының бастығы.

1998-1999. Ғылым және жоғары білім Министрлігінің жоғары білім беру департаменті директорының орынбасары.

1999-2003. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының ректоры.

2002. Жалпы педагогика мамандығы бойынша «Жоғары оқу орындары мен жалпы білім беретін мектептер жүйесінде жас мамандарды кәсіптік адаптациялаудың ғылыми-педагогикалық негіздері» тақырыбына докторлық диссертация қорғады, педагогика ғылымының докторы атағын алды.

2003. Доцент атағы берілді.

2003-2007. Қ.А. Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің президенті.

– Оңтүстік-Қазақстан облысы Мәслихатының депутаты.

2004. Профессор атағы берілді.

2005. Қазақстан Республикасы Ұлттық инженерлік академиясының академигі.

2007-2008. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің жауапты хатшысы.

2008-бүгінгі күнге дейін. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры.

– Алматы аймағы жоғары оқу орындары ректорлар кеңесінің төрағасы.

– ҚР ҰҒА қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар бөлімінің төрағасы.

– ҚР Білім және ғылым министрлігі алқасының мүшесі.

– «Нұр Отан» ХДП саяси бюросының мүшесі.

2011. Қазақстан Республикасы Президентін сайлау кезінде Республикалық қоғамдық штабының мүшесі.

2012. V шақырылған Алматы қалалық мәслихатының депутаты.

Марапаттары

1999. «ҚР Білім беру ісінің үздігі» төсбелгісімен марапатталды.

2004. Нобель сыйлығының иегері П.Л. Капица атындағы күміс медалімен марапатталды.

2005. Қазақстан Республикасы Президентінің жарлығымен «Құрмет» орденімен марапатталды.

2007. «Қазақстан Республикасы ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталды.

2011. «Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігіне 20 жыл» медалімен марапатталды.

– А. Байтұрсынов атындағы алтын медалімен, «Нұр Отан» ХДП «Белсенді қызметі үшін» медалімен марапатталған және Халықаралық Жаңа ғылыми ашылымдар мен өнертапқыштар академиясы дипломының иегері.

2012. ҚР Президентінің Жарлығымен еліміздің мәдени дамуына сіңірген еңбегі, белсенді қоғамдық қызметі үшін «Парасат» орденімен марапатталды.

**ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ДОКТОРА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК,
ПРОФЕССОРА, ЧЛЕНА-КОРРЕСПОНДЕНТА
НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, РЕКТОРА
КАЗАХСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА
ИМЕНИ АБАЯ С.Ж. ПРАЛИЕВА**

Пралиев Серик Жайлауович родился 12 января 1952 года в с. Куйбышев, Тюлькубасского района Южно-Казахстанской области.

1976. Окончил химический факультет Казахского государственного университета имени С.М. Кирова по специальности «Химия».

1976-1985. Старший лаборант, затем инженер и младший научный сотрудник Института химических наук АН КазССР.

1984. Защитил кандидатскую диссертацию по специальности 02.00.03 – Органическая химия, в том же году присвоена ученая степень кандидата химических наук.

1985-1988. Старший инспектор, заместитель начальника учебно-методического управления по высшему образованию, помощник министра Минвуза КазССР.

1988-1995. Начальник отдела по работе с иностранными учащимися и зарубежных связей, начальник Управления международного сотрудничества, заведующий сектором протокольной службы Отдела внешних

связей в Аппарате Кабинета Министров Республики Казахстан.

1995-1997. Заместитель председателя Государственного Комитета РК по сотрудничеству со странами СНГ. Заместитель директора Департамента высшего и среднего специального образования Министерства образования и культуры Республики Казахстан.

1997-1998. Заместитель начальника Управления высшего и среднего специального образования Министерства образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан, начальник Управления высшего и среднего специального образования Министерства образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан.

1998-1999. Заместитель директора Департамента высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан.

1999-2003. Ректор Казахского государственного женского педагогического института.

2002. Защитил докторскую диссертацию по специальности 13.00.01 – Общая педагогика по теме «Научно-педагогические основы профессиональной адаптации молодых специалистов в системе ВУЗ – общеобразовательная школа» и получил учёную степень доктора педагогических наук.

2003. Присвоено звание доцента.

2003-2007. Президент Международного казахско-турецкого университета имени Х.А. Ясави.

– Депутат Маслихата Южно-Казахстанской области.

2004. Присвоено звание профессора.

2005. Академик Национальной инженерной академии Республики Казахстан.

2007-2008. Ответственный секретарь Министерства образования и науки РК.

2008. Академик Международной академии Высшей школы.

2008 и по настоящее время – ректор Казахского национального педагогического университета имени Абая.

– Председатель Совета ректоров вузов Алматинского региона.

– Председатель отделения общественных и гуманитарных наук

Национальной академии наук Республики Казахстан.

– Член коллегии Министерства образования и науки Республики Казахстан.

– Член политбюро НДП «Нұр Отан».

2011. Член Республиканского общественного штаба кандидата в Президенты Республики Казахстан Н.А. Назарбаева.

2012. Депутат Алматинского городского маслихата V созыва.

Награды

1999. Награжден значком «Отличник образования Республики Казахстан».

2004. По заключению Международной научной экспертизы за научное открытие «Закономерность

формирования параллельно движущихся вихревых струй при течении потока газа и жидкости через систему поперек к нему расположенных дискретных источников» был награжден серебряной медалью имени лауреата Нобелевской премии П.Л. Капицы.

2005. Указом Президента РК награжден орденом «Құрмет».

2007. Награжден нагрудным знаком «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан».

2011. Награжден медалью «20-летие Независимости Республики Казахстан».

– Награжден Золотой медалью имени А. Байтурсынова, медалью НДП «Нұр Отан», «Белсенді қызметі үшін» и дипломами Международной академии научных открытий и изобретений.

2012. Указом Президента РК за значительный вклад в культурное развитие страны, активную общественную деятельность награжден орденом «Парасат».

**LIFE AND ACTIVITY MAIN DATES OF
DOCTOR OF PEDAGOGICAL SCIENCES,
PROFESSOR, CORRESPONDING-MEMBER OF
THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF
THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, RECTOR
OF ABAI KAZAK NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY S.J. PRALIYEV**

Serik Jhaylauovich Praliev was born on January, 12, 1952 in Kuybyshev village, Tyulkubass district, South-Kazakhstan oblast.

1976. Graduated from S.M. Kirov Kazakh State University, the department of chemistry, in specialty «Chemistry».

1976-1985. Senior laboratory assistant, then an engineer and junior research scientist of the Institute of Chemical Sciences of KazSSR.

1984. Defended candidate dissertation in specialty 02.00.03 – Organic chemistry, and was given the Degree of candidate of chemical sciences.

1985-1988. Senior inspector, deputy chief of educational-methodological administration on higher education, Minister assistant at the Ministry of Higher Educational Institutions.

1988-1995. Head of the department of International Student Services and Foreign affairs, the chief of the Department of International Cooperation, Sector head of the Department of external relations in Office of the Cabinet of Ministers of the Republic of Kazakhstan.

1995-1997. Vice-chairman for the State Committee of RK on a collaboration with the countries of CIS, the deputy director of the Department of Higher and Specialized Secondary Education of the Ministry of Education and Culture of the Republic of Kazakhstan.

1997-1998. Deputy head of the Department of Higher and Specialized Secondary Education of the Ministry of Education, Culture and Public health of the Republic of Kazakhstan, the chief of Administration of Higher and Specialized Secondary Education of the Ministry of Education, Culture and Public health of the Republic of Kazakhstan.

1998-1999. Deputy director of the Department of Higher Education of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan.

1999-2003. Rector of the Kazakh State Woman Pedagogical Institute.

2002. Defended doctor's dissertation in speciality 13.00.01 – General pedagogics on the theme «Scientific-pedagogical basis of young specialists' professional adaptation to the system of Higher education – comprehensive school» and got the degree of doctor of pedagogical sciences.

2003. Was given the title of associate professor.

2003-2007. President of K.A. Yassawi International Kazakh-Turkish University.

– Deputy of South-Kazakhstan oblast Maslikhat.

2004. Was given the title of professor.

2005. Academician of RK National Engineering Academy.

2007-2008. Acting executive secretary of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

2008-at present. Rector at Abai Kazakh National Pedagogical University.

– Chairman of the Council of rectors of Almaty region Universities.

– Chairman of the Department of social and humanitarian sciences of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

– Member of Ministry board of Education and Sciences of the Republic of Kazakhstan.

– Member of Politburou of «Nur Otan» People’s Democratic Party.

2011. Member of the Republican public staff of the candidate for presidency of the Republic of Kazakhstan N.A. Nazarbayev.

2012. Deputy of Almaty city Maslikhat of the fifth convocation.

Awards

1999. «Excellent worker of Education of the Republic of Kazakhstan» badge.

2004. According to the decision of the International scientific examination for a discovery «Regularity of formation in parallel moving vortical streams at a current of a stream of gas and liquid through system across to it the located discrete sources» he was awarded a silver medal by Nobel prize winner P.L. Kapitsa.

2005. «Kurmet» order by the Decree of the President of RK.

2007. «For scientific merits of the Republic of Kazakhstan» badge.

2011. «The 20th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan» medal.

– Gold medal by A. Baytursynov, NDP «Nur Otan» medal, «For active work» and diplomas of the International Academy of discoveries and inventions.

2012. «Parasat» order by the Decree of the President of RK for the significant contribution to cultural development of the country, active social work.

**ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР, ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ
АКАДЕМИЯСЫНЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТ-
МҮШЕСІ, АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ РЕКТОРЫ
С. Ж. ПІРӘЛИЕВТІҢ ҒЫЛЫМИ-
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ
ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚЫСҚАША ОЧЕРКІ**

Серік Жайлауұлы Пірәлиев 1952 жылы 12 қаңтарда Оңтүстік Қазақстан облысы, Түлкібас ауданы, Куйбышев ауылында дүниеге келген. Әкесі Жайлау Пірәліұлы балаларының оқуы мен тәрбиесіне айрықша көңіл бөлген кісі. Оның үлкен ұлы – Қалдыбай Жайлауұлы Пірәлиев жас кезінен ғылым жолына түсіп, химия ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі дәрежесіне көтерілді. Бұл отбасынан қазір 3 ғылым докторы, 2 ғылым кандидаты шықты.

Серік Жайлауұлы Пірәлиев үлкен ағасы сияқты мектеп қабырғасынан бастап химия ғылымына қызыға бастады, ал студент кезінен, әсіресе, органикалық химия бағытына қызығушылығы байқалатын. 1976 жылы С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің химия факультетін химия пәнінің мұғалімі мамандығы бойынша үздік бітірді. Еңбек жолын Қазақ КСР Ғылым

академиясы химия институтының гербицидтер синтезі зертханасының аға лаборанты, инженері, кіші ғылыми қызметкері болып бастайды (1976-1985). Бұнда ол өзін ғылыми зерттеулерінде үлкен жетістіктерге жеткен, химик-ғалымдардың жоғары бағасына ие болған талантты ғалым ретінде танытты.

С.Ж. Пірәлиев 1985 жылдан 1999 жылға дейін ғылыми жұмыстарын мемлекеттік қызметпен қатар атқарды.

Серік Жайлауұлы Пірәлиев Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі жоғары білім жөніндегі оқу-әдістемелік басқармасының аға инспекторы, басқарма бастығының орынбасары, Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің көмекшісі (1985-1988), Білім және ғылым министрлігінің шетелдік оқушылармен жұмыс және шетелдермен байланыс бөлімінің бастығы, халықаралық әріптестік басқармасының бастығы, ҚР Министрлер кабинеті Аппаратында сыртқы байланыстар жөніндегі протокол қызметінің сектор меңгерушісі (1988-1995), ТМД елдерімен байланыс жөніндегі Мемлекеттік комитет төрағасының орынбасары, ҚР Білім және мәдениет министрлігінің жоғары және орта арнаулы білім департаменті директорының орынбасары (1995-1997), ҚР Білім және мәдениет министрлігінің жоғары және орта арнаулы білім басқармасының бастығы (1997-1998), Білім және ғылым министрлігінің Жоғары білім департаменті директорының орынбасары (1998-1999) сияқты қызмет жолдарынан өтті. Осылайша

С. Ж. Пірәлиев тәжірибелі ұйымдастырушы және іскер басшының ұйымдастырушылық және іскерлік қабілетін ашып, басшылық тұлғасын қалыптастырған кезеңнен өтті. Оның табиғи таланты, іскерлік зеректігі, тапсырылған істі соңына дейін тыңғылықты орындауы, ұйымдастырушылық қабілеті өзі атқарған істердің қай-қайсысынан да көрініс тапты. Мемлекеттік қызметтегі бұл жылдар Серік Жайлауұлы Пірәлиевті өз елінің болашағы үшін кез-келген қиындықты жеңе білетін ірі тұлғалы мемлекеттік қызметкер ретінде, көреген басшы және азамат ретінде қалыптастырды.

Серік Жайлауұлының табиғи талантының жаңа қырлары мен ірі ұйымдастырушы, ғалымның жаңа мүмкіндіктерін ашатын еңбек жолындағы аса бір маңызды кезең 1999 жылдан басталады. Ол 1999 жылдың маусым айынан бастап ҚР Білім және ғылым министрлігінің жоғары білім департаменті директорының орынбасары қызметінен Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының ректоры қызметіне тағайындалды (1999-2003).

Бұл жоғары оқу орнының дағдарыстан кейін пайда болған қаржылық қиындықтардың қыспағынан әлі де арыла алмай келе жатқан кезеңі еді. Жаңа ректор С.Ж. Пірәлиев алғашқы күннен институтты заман талабына сай қайта жаңғыртуға, игілікті өзгерістер жасауға, оқу орнының бұрынғы атағын жаңғыртуға құлшына кірісті.

Ректор жаңа оқу жылынан бастап, заман талабына сай, институтқа құрылымдық өзгерістер жасады. Мұнда бұрынғы жұмыс жасаған шағын контингентті факультет

теттер мен бөлімшелер негізінде төрт факультет құрылды. Білім және ғылым министрлігі 2000 жылы Қыздар педагогикалық институтында ата-анасы жоқ жетім өскен бойжеткендерге арналған 200 орындық дайындық бөлімі ашылды. Дайындық бөлімін бітіріп, кешенді тестілеуден табысты өткен бітірушілер республиканың жоғары оқу орындарына түсуге мемлекеттік гранттарға ие болды.

Гендерлік саясаттың мәселелерімен айналысатын гендерлік ғылыми-зерттеу институты құрылды. Институттағы білім сапасын бақылау және тексеру мақсатында тестілеу орталығы ашылды.

Білім ордасының профессор-оқытушылар ұжымының ғылыми әлеуеті жоғарылады. Кандидаттық, докторлық диссертациялар қорғау жөніндегі екі арнаулы мамандандырылған Ғылыми кеңес құрылды.

С.Ж. Пірәлиев оқу орнының халықаралық байланыстар саласындағы ынтымақтастығы ұлғая түсуіне көп көңіл бөлді.

«Бөбек» қорының бағдарламасы бойынша «Өзін-өзі тану» пәні еліміздің барлық жалпы орта білім беретін мектептердің оқу бағдарламаларына енгізіліп, оны институт ғалымдары мектеп мұғалімдерімен бірлесе отырып сынақтан өткізді.

Институттың материалдық-техникалық базасы, кітапхананың кітап қоры толықтырылды. Оқу ғимараттары мен жатақханалар күрделі жөндеуден өтіп, оқу орнының барлық корпустары жаңа талаптарға сай кескін-келбетке ие болды.

Серік Жайлауұлы Пірәлиев Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтын дамудың жаңа баспалдағына көтере отырып, Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың сенімін абыроймен ақтап шықты.

С.Ж. Пірәлиев 2003 жылы Қ.А. Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің президенті болып тағайындалды (2003-2007).

Бұл университет тәуелсіздікті жаңа алған жас мемлекет – Қазақстанда тұңғыш ашылған халықаралық оқу орны еді. Жаңа басшының алдында көптеген шешуін күткен мәселелер тұрған еді.

С.Ж. Пірәлиев «Түркістанды түрік дүниесінің рухани астанасына Қ.А. Яссауи атындағы Халықаралық университет айналдырды» деген Президент сөзін жадынан шығарған емес.

Оқу орнының жаңа басшысының тынымсыз еңбегі мен талабының арқасында университет келбеті қала тұрғындары мен қонақтарының назарына ілікті. Университет республиканың басқа жоғары оқу орындарының арасында жақсы сапалық көрсеткіштерге ие бола бастады. Университеттің жаңа ғимаратының, студенттер жатақханасының құрылысы басталды. Оқу орнының профессор-оқытушылар ұжымының ғылыми-зерттеу жұмыстарын белсенді атқаруына қолайлы жағдай жасалды.

Серік Жайлауұлы оқытушылардың өнімді еңбектенуіне қажетті тұрмыстық жағдай жасау мақсатында университет қалашығынан жер бөліп беріп, профессор-

оқытушылар ұжымына екі қабатты коттеждерден тұратын тұрғын үй кешенін салдыра бастады. Университеттің студенттік қалашығынан спорт кешендері мен мәдениет сарайлары салына бастады.

«Университет – қала көркі, шаһардың рухани дінгегі, біздің университет халықаралық өреде түркітану іліміне көшбасшылық жасауы керек», – дегенді жиі айтатын С.Ж. Пірәлиев. Бұл сөздер арманшыл адамның жай қиялы болып қалған жоқ, өмірде жүзеге асты. Осылайша университетте Бейсенбай Кенжебайұлының түріктану мұражайының дүниеге келді және түрік тілдес халықтар кітапханасы құрылды. Бұл кітапханада 22 түрік тіліндегі кітаптар жинақталған.

Қ.А. Яссауи атындағы халықаралық қазақ-түрік университетінде Түркия, Англия, АҚШ, Қытай, Венгрия сияқты мемлекеттердің университеттерімен байланыс жолға қойылды. Университетте 20-дан астам елдің жастары келіп білім ала бастады.

Өмірлік тәжірибесі бай, талай қиындықтарда шыңдалған, кемелденген ғалым, басшы және жан-дүниесі кең, қарапайым адам – Серік Жайлауұлы Пірәлиев. 2007 жылы мемлекеттік қызметке оралды. Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен ҚР Білім және ғылым министрлігінің жауапты хатшысы болып тағайындалды.

Республика басшылығы оның өз ісіне берілгендігін, еңбек сүйгіштігін, іскерлігін, ізденімпаздығын жоғары бағалады. 2008 жылы сәуір айында Елбасы –

Президентіміз Н.Ә.Назарбаевтың Жарлығымен Серік Жайлауұлы Пірәлиев Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетіне ректорлық лауазымға тағайындалды.

Елбасының «Абай атындағы университет Қазақстандағы педагогикалық жоғары оқу орындарының көшбасшысы болуға тиіс, оның бұрынғы абырой-беделі қалпына келтірілуі керек», – деген сөзін С.Ж.Пірәлиев өзіне берілген нақты тапсырма, жасалатын іс-әрекеттердің бағдарламасы деп қабылдады. Ол осы уақытта да Елбасының тапсырмаларын абыроймен орындауға барлық күш-жігерін жұмсауда.

Әдетте жоғары оқу орнына жаңа тағайындалған ректор басшы кадрларды, факультет декандарын өз қалауынша ауыстыратын. Бірақ, жаңа ректор факультет ұжымдарына деканды конкурс негізінде өздері сайлауын ұсынды, бұл күтпеген шешім еді. Бірақ С.Ж. Пірәлиев осы тосын шешімімен университет ұжымына тәуелсіз елімізде біртіндеп қалыптасып келе жатқан демократия мен жариялылықтың, әділеттіліктің тамаша бір үлгісін көрсетті.

Университетте қоғамды демократияландыруға тағы бір қадам жасалды – университеттің жаңа басшысы профессор-оқытушылар құрамының және факультеттер студенттерінің өкілдерінен тұратын 70 адамнан аспайтын Оқу кеңесінің рөлі мен орны туралы өз ойын ресми айтты. Ректор: «енді Оқу кеңесі университетті басқарушы жоғарғы орган болып саналады. Ректордың ұсыныстары, шешімдері және талаптары Оқу кеңесінің

отырысында талқыланып, қолдау тапқанда ғана жүзеге асырылады» – деп, атап көрсетті.

С.Ж. Пірәлиевтың шешімімен әр факультетте «ректор поштасының» жәшігі қойылып, ұжымның барлық мүшелері өз ұсыныстарын, пікірлерін, кемшіліктер туралы басшылыққа хат арқылы мәлімдеуге мүмкіндік алды. Бұл пошта жәшігіне түскен хаттар уақтылы алынып, тек ректордың өзіне ғана тікелей табысталып отырады.

Ректордың бастамасымен құрылған жемқорлыққа қарсы комиссия бұл сыбайластыққа жол бермеу үшін ауқымды істер атқаруда. Комиссия мүшелері студенттермен жариясыз анкеталар жүргізіп, жекелеген күмәнді фактілерді анықтады.

Серік Жайлауұлы Пірәлиев Болон конвенциясының талаптарына сәйкес оқу орнының құрылымына бірқатар өзгерістер енгізді. Алдымен білім беру стандарттарын жетілдіру мақсатымен «Білім мазмұны және жаңартпа технологиялар» ғылыми-зерттеу институтын ашты. Бұл институттың қызметкерлері жаңа стандарттарға сай оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларын жасады.

Білімнің мазмұнын жаңа ғылыми жетістіктермен байыту үшін «Психология», «Әдебиеттану және тіл білімі», «Қолданбалы физика және математика», «Ақпараттық технология» институттары мен «География және экология», «Этнокөркемәдениет» ғылыми-зерттеу орталықтары ашылды. Бүгінде бұл құрылымдар білім мен ғылымның арасын жақындатып, ұштастырып, оларды интеграциялау үрдісінде үлкен рөл атқарып келеді.

Университеттің сан қырлы, көп салалы тіршілігіндегі тағы бір келелі мәселе оқу үрдісіне инновациялық технологияны кеңінен тарту бағытындағы жұмыстар. Серік Пірәлиев бұл саладағы ең негізгі инновациялық үрдіс ол әлемнің алдыңғы қатарлы елдеріндегі сияқты кредиттік оқыту жүйесіне көшу мәселесіне ерекше көңіл аударып, бұл шаруаларды қолға алды. Атап айтқанда, кредиттік оқыту технологиясының талаптарына сәйкес келетін жаңа типтегі оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерін дайындап баспадан шығару, олардың электрондық кітапханасын жасау, жасалып жатқан жаңа білім стандарттарына белсене қатысу, барлық пәндердің типтік бағдарламаларын осы стандарттарға сәйкес қайта жаңғырту, негізгі мамандықтар бойынша халықаралық аккредитациядан өту т.с.с. қыруар жұмыстар жүзеге асырылды.

Білім беру сапасының бір кепілі, ол оқу орындарының материалдық-техникалық жағдайына байланысты екені белгілі. С.Ж. Пірәлиевтің тікелей бақылауымен қазіргі зертханалар заманауи жабдықтармен жаңғыртылды. Осының арқасында университеттегі физика, химия т.б. зертханаларында толыққанды ғылыми жұмыстар жүргізілуде. Компьютерлік сыныптар да жаңа техникалармен жабдықталып, негізгі дәрісханалар интерактивті тақталармен қамтамасыз етілді.

Әлемнің алдыңғы қатарлы елдеріндегі сияқты, көпсатылы оқу жүйесіне көшуге байланысты, С. Пірәлиевтің табандылығының арқасында елімізде ең алғашқы болып Абай атындағы ҚазҰПУ-де магистратура

тура және PhD докторантура институты құрылып, жұмыс істей бастады.

Соңғы 3-4 жылда университеттегі ғылыми-зерттеу жұмыстары да жаңа сапалық деңгейге көтеріліп, жандана бастады.

Университет бюджетінің есебінен профессорлар, оқытушылар мен студенттер арасында әр түрлі ғылым салалары бойынша конкурс жарияланып, ректорлық гранттар бөліне бастады.

Алыс-жақын шетелдердің журналдарында жарияланған еңбектердің авторларын, өздерінің ғылыми жаңалықтарын патенттермен қорғаған ғалымдарды ынталандыру мақсатында сыйақылар берілетін болды.

Еліміздің жоғары оқу орындарында педагогикалық мамандықтар бойынша оқып жатқан талантты студенттердің арасында әр түрлі пәндер бойынша жыл сайын Абай атындағы сыйлыққа республикалық конкурс өткізу жақсы дәстүрге айналып келеді.

Университеттің білім беру барысындағы кешенді жұмыстарының құрамдас бөлігі студенттердің тәрбиесі. «Тәрбиесіз білім жоқ, білімсіз тәрбие жоқ» деп дана халқымыз бекер айтпаған. Тәрбие жұмыстарының бұрынғы кезде кураторлық түрде жүргізіліп келгені белгілі. Бұл жағдайда тәрбие жұмысы көбіне аптасына бір рет жүргізілетін кураторлық сағатпен ғана шектеліп, тың нәтижелер бере қойған жоқ болатын. Ректор С.Ж. Пірәлиевтің тың ұсынысымен университеттегі тәрбие жұмысы сапалық тұрғыдан жаңа тәлімгерлік жүйеге көшірілді. Бұл жүйе бойынша ректордан бастап

қатардағы оқытушыға дейін әрқайсысына 10 студенттен бөлініп беріледі де, олардың ендігі жердегі оқу үлгерімі, тыныс-тіршілігі, тұрмысы бәрі тәлімгердің назарында болады. Негізгі талап – шалғай ауылдардан келген кез-келген студент, өзін жалғыз сезінбеуі керек, кез-келген уақытта өзінің тәлімгеріне толғандырған мәселесі бойынша жолығып, ақыл-кеңес ала-алатындай жағдай жасау.

Университетте студенттердің тұрмыс-тіршілігін заман талабына сай жаңа деңгейге көтеру бағытында да біраз жұмыстар атқарылуда. Бірқатар оқу ғимараттары, жатақханалар мен асханалар, күрделі жөндеуден өткізіліп қайта жаңартылды.

Университет еліміздегі басқа да педагогикалық жоғары оқу орындарының оқытушыларымен, ғалымдарымен бірлесе отырып 12 жылдық білім берудің жалпыға міндетті мемлекеттік стандартын жасап шығарды және оның әр деңгейі бойынша сараптама жұмыстарын жүзеге асырды, сонымен қатар мектептің негізгі оқу пәндері бойынша типтік оқу бағдарламалары жасалды. Университеттің педагогикалық ұжымының қатысуымен 300-ден аса оқулықтар, оқу-әдістемелік құралдар, жұмыс дәптерлері, хрестоматиялар дайындалып, басып шығарылды.

Айта кететін бір мәселе, ректор С.Ж. Пірәливінің бастамасымен университетте «Инновациялық даму шартында шағын комплектілі мектептердегі интеграциялар» атты жоба жүзеге асырылуда. Бұл ғылыми-

зерттеу жобасы бойынша оқытудың инновациялық технологиялары арқылы Қазақстанның шағын комплектілі мектептеріне ғылыми-әдістемелік көмек көрсетілуде. Қазіргі кезде университет республиканың 14 облысындағы түрлі мектептермен байланыс орнатқан. Бұл жоба барысында Абай атындағы ҚазҰПУ-і порталында алғаш рет он-лайн режимінде (шеберсынып) шағын комплектілі мектеп мұғалімдерінің өз бетімен білім алуына арналған теориялық материалдар, кәсіби біліктілікті көтеру курстарының күнтізбелік жоспары ұсынылды. «Қазақстан Республикасының шағын комплектілі мектептері» тарауында «Шетелдік шағын комплектілі мектептер туралы ақпараттар», «Шағын комплектілі мектептердегі жаңа ізденістер» және т.б. рубрикалармен материалдар жарияланған. Бұл материалдар тұтас педагогикалық үрдісті ұйымдастыруға, оқу-тәрбие жұмыстарын жобалауға септігін тигізеді, мұғалімдердің өздігінен білім алуына жағдай жасайды, интернет-дәрістер және шеберсыныптар олардың кәсіби деңгейін көтереді.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетіндегі оқу үдерісі мен ғылыми-зерттеу және тәлім-тәрбиелік жұмыстар оқу орнының өзіндік ерекшелігіне сәйкестендіре жүргізілуде. Сондықтан мұнда жоғары білімді кәсіби мамандар даярлау ісі ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды, халықтық тәрбие мен қазіргі заманғы озық инновациялық технологияларға негіздеп жүргізуді қажет етеді. Осы мамандарды даярлауда оқу үрдісіне «Ұлттық тәрбие»

пәнінің енуі және «Ұлттық тәрбие» кафедрасы ашылуы жауапты да, маңызды қадам болды.

Бұл пәннің болашақ мамандар үшін де, қоғам үшін де қажеті өте зор болып отырғанын көрсетеді. Ұлттық тәрбие – ұлттық сана-сезімі жоғары, жастардың бойына қазақ тіліне, тарихына, мәдениетіне және халықтың менталитетіне құрметпен қарайтын ұлттық-интеллектуалды тәртіпті қалыптастыруға негізделген білім берудің құрамдас жүйесі. С.Ж. Пірәливітің «Ұлттық тәрбие» пәнін енгізудегі мақсаты осы болатын. Ректордың ұсынысы бойынша Абай атындағы ҚазҰПУ-інің «Ұлағат» баспасынан «Ұлттық тәрбие» атты республикалық ғылыми-танымдық журналын шығара бастады.

Университеттің Ғылыми кеңесінің 2009 жылдың 20 қарашадағы шешімімен 2009-2010 оқу жылы тәрбие жылы деп жарияланды. Тәрбие жылы аясында тікелей С.Ж. Пірәливітің басшылығымен университетте көптеген маңызды шаралар өткізілді. Солардың бірі – «Студенттердің этикалық кодексінің» қабылдануы. Осы жылы университет базасында «Ұлттық тәрбие жөніндегі республикалық үйлестіру кеңесі» құрылды. Тәрбиелік шаралардың ішінен «Тұлғалар тағлымы» циклы бойынша ұйымдастырылған дәрістер ерекше орын алады. Дәрістерді белгілі мемлекет, қоғам қайраткерлері (С.Қирабаев, М. Мырзахметов, Ө. Айтбаев, Б. Ертаев, М. Құл-Мұхамед, Ә.Сығай, т.б.) оқыды. Жастар шығармашылығына жол ашып, оны дамыту мақсатында студенттердің драма театры мен фольклорлық-этно-

графиялық ансамблі құрылды, сонымен бірге «Көктем шақырады» студенттік фестивалі өткізілді.

Ұлы Абай мұраларын зерттейтін «Абайтану» ғылыми-зерттеу орталығы Серік Жайлауұлының тікелей өзі бас болуымен 2008 жылы елімізде тұңғыш рет Абай атындағы ҚазҰПУ-де ашылды. Оқу үрдісіне «Абайтану» пәні енгізілді.

С.Ж. Пірәлиевтің ізденуімен, іс-әрекетімен 2011 жылы Қытайда «Абайтану» ғылыми-зерттеу институты ашылған. Бұл ғылыми мекеменің ашылу салтанатына Серік Жайлауұлы өзі барып қатысты.

2011 жылы қыркүйек айында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде «Жамбылтану және халық ақындары» ғылыми-зерттеу институты ашылды, бұл да ректор С.Ж. Пірәлиевтің өз жобасымен жүзеге асқан іс болды.

Қазіргі кезде Абай атындағы ҚазҰПУ-і университеттердің халықаралық қауымдастықтарына мүше болып отыр. Италияның Болон университетінде Университеттердің Ұлы Хартиясына қол қою арқылы білім берудің әлемдік кеңістігіне енудің алғашқы қадамдары жасалды. Болон Декларациясының талаптарына сәйкес ректор С.Ж. Пірәлиев университеттің құрылымына бірсыпыра өзгерістер енгізді, алдағы істердің стратегиялық бағыттарын белгіледі. Сөйтіп білім беру реформалары аясында ғылым мен тәжірибенің бірлігі студенттердің, магистранттардың, докторанттардың, профессорлық-оқытушылық құрамының ең озық инновациялық технологияларды енгізу

жүзеге асырылуда. Сонымен қатар физика-математика, биология, география, педагогика, психология мамандықтарын да ағылшынша оқыту қолға алынып отыр. Бұл бәсекеге қабілетті мамандарды дайындау қажеттілігімен туындалған еді.

Абай атындағы ҚазҰПУ-і Америка, Азия, Еуропа құрлықтарындағы мемлекеттермен оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу бағыттары бойынша тығыз байланыстар орнатқан. Шетелдік бірқатар университеттермен «Қос диплом» бағдарламасы бойынша шартқа қол қойылды. Өткен оқу жылында 58 магистр сол оқу орындарында оқып, білім алып келді. Шетел университеттерімен студенттер алмасу дәстүрі бойынша оқу орнының студенттері шетелдерге жіберілді, сонымен қатар Қытай, Иран, Ауғанстан, Оңтүстік Корея және басқа елдердің көптеген жастары Абай атындағы ҚазҰПУ-інде білім алуда.

2009 жылдың қараша айында Абай атындағы ҚазҰПУ-і ректоры – С.Ж.Пірәлиев өз сөзінде түркі тілді елдер университеттерінің Ассоциациясын құру керектігін айтты. Бұл Ассоциацияның құрылуы түркі тілді елдердегі қалыптасқан дәстүрлерді сақтау және дамыту, әсіресе ғылым мен білім саласында маңызды ынтымақтастықтың жаңа приоритеттерін, ортақ қиылысу нүктелерін табу сияқты интеграциялану үрдісіне түрткі болды.

Серік Жайлауұлы Пірәлиев – ғылымның адамы, жоғары мектептің кәсіби ұйымдастырушысы. Өз мақа-

лаларын ғылыми журналдарда, арнаулы жинақтарда студент кезінен жариялай бастап, кейін ғылыми-зерттеу қызметімен педагогика саласында айналысқан.

2002 жылы 13.00.01 – Жалпы педагогика мамандығы бойынша «Жоғары оқу орындары мен жалпы білім беретін мектептер жүйесінде жас мамандарды кәсіптік адаптациялаудың ғылыми-педагогикалық негіздері» тақырыбына докторлық диссертация қорғады, педагогика ғылымының докторы атағын алды.

С.Ж. Пірәлиев жастарға ұлттық тәрбие беру мәселелерін маңызды зерттеп келе жатқан алғашқы Қазақстан ғалымдарының бірі.

Серік Жайлауұлының 200-ден астам ғылыми еңбектері, оқу-әдістемелік құралдары, оқулықтары бар. 8 авторлық куәлік пен жаңалықтардың иесі.

2004 жылы Халықаралық ғылыми сараптаманың қорытындысы бойынша «Закономерность формирования параллельно движущихся вихревых струй при течении потока газа и жидкости через систему поперек к нему расположенных дискретных источников» атты ғылыми жаңалығы үшін Нобель сыйлығының лауреаты П.Л. Капица атындағы күміс медальмен марапатталды.

Серік Жайлауұлы өзінің қоғамдық өмірдегі белсенділігімен де көзге түсіп келеді. 2003-2007 жылдары Оңтүстік Қазақстан облыстық мәслихатының депутаты болып сайланды. 2011 жылы Қазақстан Республикасы Президентін сайлауы кезінде Алматыдағы қоғамдық штабын басқарды. 2012 жылы ҚР Мәжіліс

пен Мәслихат сайлауында Алматы қаласы бойынша Мәслихаттың 5 шақырылым депутаты болып сайланды. Бүгінде Алматы қаласындағы жоғары оқу орындары ректорлары кеңесінің төрағасы, «Нұр Отан» Халықтық Демократиялық партиясы саяси бюросының мүшесі.

Ғылым және білім саласындағы қажырлы еңбегі үшін Қазақстан Республикасының «Құрмет» (2005) және «Парасат» (2012) орденімен, А.Байтұрсынов атындағы, «Нұр Отан» ХДП «Белсенді қызметі үшін», «Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігіне 20 жыл» (2011) медальдарымен марапатталды. Серік Жайлауұлы Пірәлиев ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасы білім беру ісінің құрметті қызметкері», «ҚР Білім беру ісінің үздігі» (1999), «Қазақстан Республикасы ғылымы дамуы үшін» (2007) төсбелгісімен марапатталған, Халықаралық Жаңа ғылыми ашылымдар мен өнертабыстар академиясы дипломының иегері.

Серік Жайлауұлы үлгілі отбасының иесі. Зайыбы София Арғынқызы екеуі үш бала тәрбиелеп өсірген. Үлкен ұлы, Жомарт Пірәлиев – колледж директоры, екінші ұлы, Ғалымжан Пірәлиев – экономика ғылымдарының докторы, Шымкент университетінің ректоры. Кіші ұлы, Болат Пірәлиев бизнесмен.

С.Ж. Пірәлиев – ғылыми-педагогикалық жұмысқа шын берілген, жүрегі кең, азаматтық келбеті жоғары адам. Оның адамгершілігі, еңбекқорлығы, өзіне де, өзгеге де талап қоя білетіндігі, үлкен интеллектуалды

қабілеті әріптестері – профессорлар, басқа жоғары оқу орындары ректорлары, сонымен қатар студент жастар арасында үлкен құрмет сезімін тудыруда.

Нәрібаев К.Н.

*экономика ғылымдарының докторы,
профессор, ҚР ҰҒА-ның академигі*

Ермаганбетов М.Е.

*химия ғылымдарының докторы,
профессор, Қазақстан жоғары мектебі ҰҒА-ның
академигі*

**КРАТКИЙ ОЧЕРК НАУЧНО-
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ОБЩЕСТВЕННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОКТОРА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
НАУК, ПРОФЕССОРА, ЧЛЕНА-
КОРРЕСПОНДЕНТА НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН,
РЕКТОРА КАЗАХСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ.
АБАЯ С.Ж. ПРАЛИЕВА**

Серик Жайлауович Пралиев родился 12 января 1952 году в селе им. Куйбышева Тюлькубасского района Южно-Казахстанской области. Его отец – Жайлау Пралиулы много внимания уделял учебе и воспитанию своих детей. Его старший сын – Пралиев Калдыбай Жайлауович с юных лет по настоящему увлекся наукой, стал доктором химических наук, академиком Национальной академии Республики Казахстан. Из этой семьи вышли 3 доктора и 2 кандидата наук.

Серик Жайлауович Пралиев, так же как и старший брат, еще со школьных лет увлекся химией, в студенческие годы его особенно интересовали вопросы органической химии. В 1976 году, окончив с отличием химический факультет Казахского государственного университета имени С.М. Кирова по специальности учитель химии, начал свою трудовую биографию с должности старшего лаборанта, затем инженера, младшего научного сотрудника лаборатории синтеза гербицидов Института химии АН КазССР (1976-1985). Здесь он проявил себя

как талантливый ученый, достигнув в своих научных исследованиях больших достижений и получив высокую оценку ученых-химиков.

С 1985 года по 1999 год С.Ж. Пралиев умело совмещает научную работу с государственной службой.

С.Ж. Пралиев, работая старшим инспектором, заместителем начальника учебно-методического управления по высшему образованию, помощником министра (1985-1988), занимая должности начальника отдела по работе с иностранными учащимися и зарубежным связям, начальника Главного управления международного сотрудничества Министерства образования, заведующего протокольным сектором Отдела внешних связей в Аппарате Кабинета Министров РК (1988-1995), заместителя председателя Государственного Комитета РК по сотрудничеству со странами СНГ, заместителя директора Департамента высшего и среднего специального образования Министерства образования и культуры РК (1995-1997), заместителя начальника Управления высшего и среднего специального образования Министерства образования, культуры и здравоохранения РК, начальника Управления высшего и среднего специального образования Министерства образования, культуры и здравоохранения РК (1997-1998), заместителя директора Департамента высшего образования Министерства науки и высшего образования РК (1998-1999), прошел нелегкий путь становления опытного организатора и умелого руководителя.

Природный талант, деловая хватка, вдумчивый подход к выполнению порученного дела, организаторская способность проявлялись на любом участке его деятельности.

Эти годы, проведенные на государственной службе, были для Серика Жайлауовича Пралиева периодом роста, становления как крупномасштабного государственного служащего, зрелого руководителя и гражданина, который может преодолеть любые трудности ради будущего своей страны.

Поворотным в судьбе и трудовой биографии Серика Жайлауовича стал 1999 год, который открыл новые грани его природного таланта, новые возможности крупного организатора и ученого. В июне 1999 года он с поста заместителя директора Департамента высшего образования Министерства науки и высшего образования РК переходит на другую работу – назначается ректором Казахского государственного женского педагогического института (1999-2003).

Это был период, когда данное высшее учебное заведение еще испытывало финансовые затруднения, возникшие впоследствии экономического кризиса тех лет. Новый ректор с первых же дней горячо взялся за дело, поставив перед собой цель – выправить создавшееся положение дел, внести новые веяния времени в жизнь института, возродить былую славу этого учебного заведения. Его старания увенчались успехом.

По инициативе С.Ж. Пралиева с нового учебного года была изменена структура института: на базе малоконтингентных факультетов и отделений созданы

четыре полноценных факультета. Также, впервые в Республике Казахстан, в 2000 году в Казахском государственном женском педагогическом институте было открыто подготовительное отделение для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. Каждый год здесь обучается 200 слушателей. По окончании курсов, успешно сдавшие комплексное тестирование, получают государственные гранты в высшие учебные заведения нашей республики.

В эти годы был создан Гендерный научно-исследовательский институт, занимающийся проблемами гендерной политики и центр тестирования для организации проверки и контроля качества знаний студентов в институте.

Заметно повысился научный потенциал профессорско-преподавательского состава учебного заведения, были открыты два специализированных научных совета по защите кандидатских и докторских диссертаций.

С.Ж. Пралиев много внимания уделял укреплению и расширению международных связей института.

По программе «Бобек» в учебные программы всех средних школ страны был внедрен предмет «Самопознание», который ученые института апробировали совместно со школьными учителями.

Была укреплена материально-техническая база института, обогащен книжный фонд институтской библиотеки. В учебных корпусах и общежитиях

проведен капитальный ремонт, все здания учебного заведения приобрели новый, современный облик.

Подняв на новую ступень развития Казахский государственный женский педагогический институт, Серик Жайлауович Пралиев с честью оправдал доверие Главы государства Республики Казахстан Н.А. Назарбаева.

В 2003 году С.Ж. Пралиев становится президентом Международного Казахско-Турецкого университета им. Х.А. Яссауи (2003-2007). Это учебное заведение является первым международным университетом Казахстана, образованным на заре независимости Казахстана, которое переживало в то время не лучшую пору своего становления. Было над чем задуматься новому руководителю.

С.Ж. Пралиев хорошо запомнил слова президента о том, что Международный университет им. Х.А. Яссауи превратит город Туркестан в духовную столицу тюркского мира.

Благодаря неустанному труду и стараниям нового руководителя учебного заведения, через некоторое время облик университета начал приковывать взоры местных жителей Туркестана и его гостей. Университет стал добиваться лучших качественных показателей среди других вузов республики, началось строительство нового корпуса университета, здания общежития для студентов. Много усилий было приложено и для того, чтобы активизировать научно-исследовательскую работу профессорско-преподавательского состава.

Серик Жайлауович понимал, что нужно создать необходимые бытовые условия преподавателям для того, чтобы они могли плодотворно работать. Для этого были выделены земельные участки под строительство жилого комплекса из двухэтажных коттеджей для профессорско-преподавательского состава. На территории университетского студенческого городка началось строительство спортивных комплексов и дворца культуры.

«Университет – символ красоты города, его духовная основа. Наш университет должен стать лидером мирового масштаба в тюркологии», – часто повторял он. Эти слова не были просто грезами мечтателя, они воплотились в жизнь. Так появился в университете музей тюркологии Бейсенбая Кенжебайулы, и была создана Библиотека тюркоязычных народов, где находятся уникальные книги, написанные на 22 тюркских языках.

Университет им. Х.А. Яссауи установил и укрепил связи с несколькими высшими учебными заведениями Турции, Англии, США, Китая, Венгрии. В Международном университете им. Х.А. Яссауи стали обучаться студенты более 20 стран.

Умудренный богатым жизненным опытом, закаленный душой в различных трудностях, вполне состоявшийся ученый, руководитель и просто человек большой души – Серик Жайлауович Пралиев в 2007 году вернулся на государственную службу. Указом Президента Республики Казахстан С.Ж. Пралиев был назначен ответственным секретарем Министерства образования и науки РК.

Руководство республики высоко оценило его преданность делу, добросовестность, трудолюбие и умение работать с людьми. В апреле 2008 года Указом Елбасы – Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева С.Ж. Пралиев назначается ректором Казахского национального педагогического университета им. Абая.

«Университет им. Абая должен стать флагманом педагогических вузов Казахстана, нужно возродить его былую славу», – эти слова Президента Н.А. Назарбаева С.Ж. Пралиев воспринял как конкретное задание, программу дальнейших действий. С момента назначения и по настоящее время он прикладывает все свои усилия, чтобы с честью выполнить задание Главы государства.

Обычно, вновь назначенный ректор вуза, начинает свою работу с перестановки руководящих кадров, меняет деканов факультетов по своему усмотрению. Но новый ректор принял иное решение – предложил коллективам факультетов самим избрать деканов на конкурсной основе. Выборы деканов на факультетах были одним из ярких примеров приверженности нашей молодой независимой страны демократизации общества.

Был сделан еще один шаг к демократизации – новый руководитель официально высказал свое мнение о роли и месте Ученого совета, в состав которого входит более 70 представителей профессорско-преподавательского состава и студентов факультетов: «Ученый совет отныне является высшим органом управления университетом. Решения, рекомендации и предложения ректора теперь

будут осуществляться только после обсуждения и одобрения их на заседании Ученого совета университета».

По распоряжению С.Ж. Пралиева, на каждом факультете установлен ящик «ректорской почты», где любой желающий может поделиться с руководителем вуза своими замечаниями об имеющихся в университете недостатках.

Комиссия по борьбе с коррупцией, созданная по инициативе ректора, проводит большую работу по искоренению малейших проявлений этого зла. Члены комиссии организовали среди студентов анонимное анкетирование.

В соответствии с требованиями Болонской конвенции, Серик Жайлауович Пралиев внес ряд изменений в структуру учебного заведения. В целях совершенствования стандартов образования открыл Научно-исследовательский институт инновационных технологий и содержания образования. Ученые данного института занимались разработкой учебных планов и учебных программ согласно новым стандартам.

Чтобы обогатить содержание образования при университете открыли такие институты как «Психология», «Литературоведение и языкознание», «Прикладная физика и математика», «Информационная технология» и научно-исследовательские центры «География и экология», «Этнохудожественная культура». В настоящее время эти структурные подразделения способствуют сближению образования и

науки, играют большую роль в процессе их совмещения и интеграции.

Одной из существенных проблем в многопрофильной деятельности университета является работа по применению в учебном процессе инновационных технологий. Уделяя особое внимание кредитной системе обучения, как самому основному инновационному процессу, внедренному в развитых странах мира, Серик Пралиев со всей ответственностью взялся за это дело. Была проделана такая объемная работа как подготовка учебников и учебно-методических комплексов нового типа, соответствующих требованиям кредитной технологии обучения, и обеспечение их издания, активное участие в создании новых образовательных стандартов, обновление типовых программ по всем предметам в соответствии с этими стандартами, прохождение Международной аккредитации по основным специальностям.

Общеизвестно, что качество образования зависит от материально-технического состояния учебного заведения. С приходом С.Ж. Пралиева, под его личным контролем, лаборатории университета были оснащены современным оборудованием. Благодаря этому лаборатории физики, химии и другие научные подразделения начали проводить полноценную научную работу. Были переоборудованы компьютерные классы, основные аудитории оснащены интерактивными досками.

В связи с переходом к многоступенчатой системе обучения, как в передовых странах мира, стараниями и упорством ректора С. Пралиева, КазНПУ им. Абая первым в Казахстане открыл магистратуру и институт PhD докторантуры, которые сейчас успешно работают.

Последние 3-4 года заметно оживилась и поднялась на новый качественный уровень научно-исследовательская работа университета.

Среди профессоров, преподавателей и студентов проводятся конкурсы в различных областях науки, за счет бюджета университета выделяются ректорские гранты.

Авторы трудов, опубликованных на страницах журналов дальнего и ближнего зарубежья, ученые, получившие патенты на научные открытия, поощряются денежными премиями из фонда университета.

Стало традицией проводить ежегодные конкурсы среди талантливых студентов, обучающихся по педагогическим специальностям, на премию имени Абая.

Одной из составных частей комплексной образовательной работы университета является воспитательная работа среди студентов. «Без воспитания нет знания, а без знания нет воспитания», – говорят в народе. Воспитательная работа в вузах велась с помощью кураторов учебных групп. Эта работа ограничивалась лишь проведением еженедельного кураторского часа и ощутимых результатов не приносила. По предложению ректора С.Ж. Пралиева воспитательная работа в университете переведена на новую основу –

это наставничество. Начиная с ректора университета и заканчивая рядовым сотрудником, – все принимают активное участие в воспитательной работе. За каждым из них закрепляется по 10 студентов. Наставник всегда должен быть в курсе всех дел своих воспитанников, он обязан все знать об их успеваемости, бытовых условиях, увлечениях и т.д. Главная цель – добиться того, чтобы студенты, особенно приехавшие из далеких аулов, не чувствовали себя одинокими, чтобы они могли в любое время поделиться своими проблемами со старшим другом-наставником и получить дельный совет.

Наряду с этим в университете много делается для улучшения бытовых условий студентов. В этих целях проведен капитальный ремонт в учебных корпусах, общежитиях и столовых.

Университет, совместно с учеными и преподавателями других педагогических высших учебных заведений, разработал государственный стандарт 12-летнего образования и провел экспертную работу по каждому его уровню, а также подготовил типовые учебные программы по всем основным школьным предметам. С участием педагогического коллектива университета подготовлено более 300 учебников, учебно-методических пособий, рабочих тетрадей и хрестоматий.

Следует отметить, что по инициативе С.Ж. Пралиева, в университете осуществляется научно-исследовательский проект под названием «Интеграции образования в малокомплектной школе

в условиях инновационного развития». По данному проекту оказывается научно-методическая помощь малокомплектным школам Казахстана посредством инновационных технологий обучения, университет поддерживает связь с малокомплектными школами в 14-ти областях республики. В ходе работы по данному проекту, на портале КазНПУ им. Абая, впервые появились теоретические материалы по самообразованию учителей малокомплектных школ, календарный план курсов повышения квалификации в режиме он-лайн (мастер-класс). В разделе «Малокомплектные школы Республики Казахстан» часто публикуются материалы под рубриками «Информация о зарубежных малокомплектных школах», «Новые поиски в малокомплектных школах» и др. Данные материалы во многом способствуют организации единого педагогического процесса и используются в проектировании учебно-воспитательной работы, создают условия для самообразования учителей, а интернет-лекции и мастер-классы повышают их квалификацию и профессиональный уровень.

КазНПУ им. Абая призван быть центром педагогического образования, научного исследования и воспитательной работы. Поэтому работа по подготовке высококвалифицированных специалистов с высшим образованием должна быть основана на общечеловеческих ценностях, традициях народного воспитания и современных передовых инновационных технологиях. В деле подготовки таких кадров ответственным и важным шагом явилось введение в

учебный процесс предмета «Национальное воспитание» и открытие в университете кафедры под таким же названием.

Необходимость таких мер очевидна. Национальное воспитание – составляющая системы образования – основано на воспитании будущих молодых специалистов с высоким национальным самосознанием и формировании национально-интеллектуального поведения молодежи в уважительном отношении к казахскому языку, истории, культуре и менталитету народа. Это и есть та цель, которую преследует С.Ж. Пралиев, введя в учебный процесс предмет «Национальное воспитание». Также по предложению ректора, в издательстве «Ұлағат» КазНПУ им. Абая, организован выпуск республиканского научно-познавательного журнала «Национальное воспитание».

Решением Ученого совета университета от 20 ноября 2009 года 2009-2010 учебный год был объявлен Годом воспитания. Под непосредственным руководством С.Ж. Пралиева, в рамках этой программы было проведено множество важных мероприятий в масштабе университета. Одним из них явилось принятие «Этического кодекса студента». В том же году на базе университета был создан Республиканский координационный совет по национальному воспитанию. Особое место среди воспитательных мероприятий занимает организация цикла лекций под названием «Наследие великих личностей». Лекции читали известные государственные и общественные деятели (С. Кирабаев, М. Мырзахметов, О. Айтбаев, Б. Ертаев,

М. Кул-Мухамед, А. Сыгай, т.д.). В целях создания соответствующих условий для развития молодежного творчества созданы студенческий драматический театр и фольклорно-этнографический ансамбль, проведен студенческий фестиваль «Весна зовет».

В 2008 году, под руководством Серика Жайлауовича, впервые в Казахстане на базе КазНПУ им. Абая был создан научно-исследовательский центр «Абаеведение», призванный глубже исследовать наследие великого Абая. В учебный процесс был введен предмет «Абаеведение».

В 2011 году, благодаря усилиям С.Ж. Пралиева, в Китае был открыт научно-исследовательский институт «Абаеведение», в торжественном открытии этого научного учреждения принял участие и Серик Жайлауович.

По личному проекту С.Ж. Пралиева, в сентябре 2011 года, в КазНПУ им. Абая был открыт научно-исследовательский институт «Жамбыловедения и народных поэтов».

В настоящее время КазНПУ им. Абая является членом ряда международных университетских сообществ. Подписавшись под Великой Хартией Университетов (г. Болонья, Италия), учебное заведение сделало первые шаги в мировое образовательное пространство. Согласно требованиям Болонской Декларации, ректор С.Ж. Пралиев внес ряд изменений в структуру университета, наметил стратегическое направление развития вуза. Таким образом, в университете делается все, чтобы были созданы благоприятные условия

для полного освоения студентами, магистрантами, докторантами, профессорско-преподавательским составом университета современных инновационных технологий. Создаются условия для преподавания предметов на английском языке на физико-математическом, биологическом, географическом и психолого-педагогическом факультетах. Это вызвано необходимостью подготовки конкурентоспособных кадров.

КазНПУ им. Абая установил тесные связи в научно-методическом и научно-исследовательском плане с учебными заведениями Америки, Азии и Европы. Совместно с рядом зарубежных университетов подписан договор по программе «Два диплома». В прошлом учебном году 58 магистрантов получили образование в этих учебных заведениях. Студенты университета направляются на учебу в зарубежные вузы в рамках договора по обмену студентами, а студенты из Китая, Ирана, Афганистана, Южной Кореи и других стран получают образование в КазНПУ им. Абая.

В ноябре 2009 года ректор КазНПУ им. Абая С.Ж. Пралиев выступил с инициативой о создании Ассоциации университетов тюркоязычных стран. Создание Ассоциации стало толчком процесса интеграции тюркоязычных стран с целью возрождения, развития и сохранения существующих традиций, нахождения новых приоритетов сотрудничества, общих точек пересечения, особенно актуальных в области образования и науки.

Серик Жайлауович Пралиев – человек преданный науке, профессиональный организатор высшей школы. Свои научные статьи начал публиковать еще в студенческие годы, в начале трудового пути, позже занялся исследовательской деятельностью в педагогической отрасли науки.

В 2002 году защитил докторскую диссертацию по специальности 13.00.01 – Общая педагогика на тему «Научно-педагогические основы профессиональной адаптации молодых специалистов в системе ВУЗ – общеобразовательная школа» и получил ученую степень доктора педагогических наук.

С.Ж. Пралиев один из первых ученых Казахстана, кто серьезно исследует проблемы национального воспитания молодежи. Он автор более 200 научных трудов, учебников и учебных пособий, которые широко используются в высших учебных заведениях республики. Обладатель 8 авторских свидетельств и научных открытий.

В 2004 году по заключению Международной научной экспертизы за открытие «Закономерность формирования параллельно движущихся вихревых струй при течении потока газа и жидкости через систему поперек к нему расположенных дискретных источников» был награжден серебряной медалью имени лауреата Нобелевской премии П.Л. Капицы.

С.Ж. Пралиев отличается высокой активностью в общественной жизни. В 2003-2007 гг. он избирался депутатом маслихата Южно-Казахстанской области, в

2012 году избран депутатом Алматинского городского маслихата пятого созыва. В 2011 году, в период проведения выборов Президента Республики Казахстан, возглавил Алматинский общественный предвыборный штаб. В настоящее время является председателем совета ректоров учебных заведений города Алматы и членом политбюро НДП «Нұр Отан».

Значительный вклад в области образования и науки Республики Казахстан, научно-педагогическая и активная общественная деятельность С.Ж. Пралиева высоко оценена правительством. Он неоднократно был отмечен наградами, среди которых ордена «Кұрмет» (2005) и «Парасат» (2012), медали: имени А. Байтурсынова, НДП «Нұр Отан», «Белсенді қызметі үшін», «20-летие Независимости Республики Казахстан» (2011).

Серик Жайлауович Пралиев обладатель нагрудного знака Министерства образования и науки РК «Почетный работник сферы образования Республики Казахстан», «Отличник образования Республики Казахстан» (1999), «За развитие науки Республики Казахстан» (2007), награжден дипломами Международной академии научных открытий и изобретений.

Серик Жайлауович Пралиев примерный семьянин. Вместе с супругой Софией Аргынкызы воспитал троих детей. Старший сын, Жомарт Пралиев – директор колледжа, второй сын, Галымжан Пралиев – доктор экономических наук, ректор Шымкентского университета. Младший сын, Болат Пралиев – бизнесмен.

С.Ж. Пралиев искренне предан научно-педагогической работе, он человек широкой, открытой души и высокой морали. Его человечность, трудолюбие, требовательность к себе и другим, большие интеллектуальные способности снискали ему искреннее уважение как его коллег – профессоров, ректоров других вузов, так и студенческой молодежи.

Нарибаев К.Н.

*доктор экономических наук,
профессор, академик НАН РК*

Ермаганбетов М.Е.

*доктор химических наук, профессор
академик НАН Высшей школы Казахстана*

**BRIEF ESSAY OF SCIENTIFIC,
PEDAGOGICAL AND SOCIAL WORK
OF DOCTOR OF PEDAGOGICAL SCIENCES,
PROFESSOR, CORRESPONDING-MEMBER OF
THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF
THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, RECTOR
OF ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY S.J. PRALIYEV**

Serik Jaylauovich Praliyev was born on January, 12, 1952 in the Kuibyshev village, Tyulkubas district, South Kazakhstan region. His father Jailau Praliuly paid a lot of attention to the education of his children. His eldest son, Praliyev Kaldybay Zhaylauovich, was interested in science from early ages, he became a Doctor of chemical sciences, academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. 3 doctors and 2 candidates got out from the family.

Serik Jaylauovich Praliyev, as well as his elder brother, became interested in chemistry from school years, as a student, he was particularly interested in the questions of organic chemistry. In 1976, after graduating with honors from the Department of Chemistry at S.M. Kirov Kazakh State University as a teacher of chemistry, he began his working career as a senior laboratory assistant, then an engineer, a research assistant of herbicides synthesis laboratory of the Institute of Chemistry of the Kazakh SSR Academy of Sciences (1976-1985). He distinguished himself as a talented

scientist there, reaching great achievements in his researches and received appreciation of chemists.

Since 1985 to 1999, S.J. Praliyev skillfully combines academic work with the public service.

While working at the Board of Education as senior inspector, deputy chief of Educational Department of Higher Education, the assistant of the Minister (1985-1988), he served as the head of department for the work with foreign students and foreign relations, chief of the International Cooperation of the Ministry of Education, head of Sector of External Relations in the Office of the Republic of Kazakhstan Cabinet of Ministers (1988-1995), vice-chairman of the State Committee of the Republic of Kazakhstan on cooperation with the CIS countries, the deputy director of the Department of Higher and Secondary Special Education of the Ministry of Education and Culture of the Republic of Kazakhstan (1995-1997), deputy head of Higher and Secondary Special Education of the Ministry of Education, Culture, and Health, head of Higher and Secondary Special Education of the Ministry of Education, Culture and Health of the Republic of Kazakhstan (1997-1998), deputy director of the Department of Higher Education, Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (1998-1999), S.J. Praliyev took the difficult path of becoming a skilled organizer and a skilled leader.

His natural talent, business acumen and thoughtful approach to the performance of the orders of business, organizational skills manifested during operation in any part of his activities.

The years spent in the public service, were to Serik Jaylauovich Praliyev the period of growth, the formation of a large-scale public servant, a mature leader and citizen who can overcome any difficulties for the future of the country.

The turning point in the fate and working career of Serik Jaylauovich was 1999, which opened new sides of his talent, new features of a great organizer and scientist. In June, 1999, he moved from the position of Deputy Director of the Department of Higher Education of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan to another job. He was appointed the Rector of the Kazakh State Women's Pedagogical Institute (1999-2003).

It was the period of time when the higher education institution had financial difficulties caused by the economic crisis of those years. The new rector from the first days set to work, with the objective – to correct the situation of affairs, to introduce the new spirit of the times in the life of the Institute, to restore the former glory of the institution. His efforts were crowned with success.

Starting with the new school year the structure of the institution was changed. On the initiative of S.J. Praliyev there were created four full faculties based on small contingent of faculties and departments. Also, for the first time in the Republic of Kazakhstan, in 2000, the Kazakh State Women's Pedagogical Institute opened the preparatory department for orphans and children left without parental care. Every year 200 students are trained here. After the course those who successfully passed integration testing receive state grants to higher education institutions in our country.

The Institute of Gender Research dealing with the problems of gender policy and Centre of Testing in order to organize the inspection and control of the quality of student knowledge was established. The scientific capacity of the faculty of the institution increased markedly. There were created two specialized scientific councils on defending master's and doctoral theses.

S.J. Praliyev paid much attention to the strengthening and expansion of international relations of the institute.

According to the program «Bobek» the subject «Self-cognition» tested by scientists of the Institute together with the teachers of kindergartens and schools was introduced to the curricula of all secondary schools in the country.

The material base of the Institute was reinforced, the book fund of the institute library was enriched. The academic buildings and hostels were renovated and all the educational buildings had a new, modern look.

After reaching a new stage of development of the Kazakh State Women's Pedagogical Institute, Serik Praliyev honorably justified trust of the President of the Republic of Kazakhstan – Nursultan Nazarbayev.

In 2003 Serik Praliyev became a president of the H.A Yassawi International Kazakh-Turkish University (2003-2007). This school is the first international university in Kazakhstan, which formed at the dawn of Independence of Kazakhstan and had the hard time of its formation. It was something to think about the new leader.

S.J. Praliyev remembered the words of the President that the H.A Yassawi International University would turn Turkestan into the spiritual capital of the Turk world.

Due to the enormous work and efforts of the new head of the school, after a while the University began to compel attention of Turkestan residents and guests. University tried to get the best quality indicators among other institutions of the Republic, construction of a new university building and hostels for students was begun. He made many efforts to strengthen the research work of the faculty.

Serik Jaylauovich got an idea of creating the necessary conditions of life for teachers to enable them to work productively. For this purpose, the local authority allocated a land for the construction of a residential complex of two-storey houses for faculty. On the university campus territory it was began construction of sports complexes and palaces of culture.

«The University is a symbol of beauty of the city where it is located, its spiritual foundation. Our university is to become a world leader in the Turcology» – he used to say. These words weren't just dreams, they became true. So the Museum of Turcology of Beysenbay Kenzhebayuly appeared at the University and the Library of Turkic people was created; there unique books written in 22 Turkic languages are preserved.

H.A Yassau University established and strengthened collaboration with several universities in Turkey, Britain, U.S.A, China, and Hungary. In H.A Yassau International University students from over 20 countries have been studying.

Serik Jaylauovich Praliyev grown wise with life experience, tempered in various difficulties is a manager, scientist and just a man of great soul, in 2007, he returned

to public service. By the President's approval of Republic of Kazakhstan Serik J. Praliyev was appointed on State Secretary of the Ministry of Education and Science.

The republic's leadership evaluated his dedication, integrity, hard work and ability to work with people. In April 2008, by the approval of the Leader – President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev S.J. Praliyev was appointed as the Rector of the Abay Kazakh National Pedagogical University.

«Abay University has to become the leader of pedagogical universities of Kazakhstan, it is necessary to restore its former glory» – these words of President N.A. Nazarbayev S.J. Praliyev perceived as a particular task, a program of action. At present he makes every effort to carry out the task with honor of the President.

Usually, the newly appointed rector starts with permutations leading staff and changes deans at his discretion. But the new rector took otherwise, no one unexpected decision, he offered faculty teams elect Dean on a competitive basis. The deans of the faculties' elections were one of the best examples of our commitment to the newly independent country's democratization.

It was done another step towards democratization - the new head of officially expressed his opinion about the role of the Scientific Council, which includes more than 70 faculty members and students.

«Scientific Council – said the rector, – now is the supreme governing body of the University. Solutions, recommendations and proposals will now be the rector after discussion and approval them at a meeting of the Scientific Council of the University».

By order of the S.J Praliev, each faculty was set a box of «Rector mail» by which, anyone could share with the head of the university your thoughts on existing shortcomings in the university. Letters, after removal from the box, delivered directly to the office of the rector.

Commission against Corruption, an initiative of the rector, in turn, is working to eradicate the slightest manifestation of this evil. Members of the commission organized among the students anonymous survey.

In accordance with the requirements of the Bologna Convention, Serik Jaylauovich Praliyev made some changes to the structure of the institution. In order to improve standards of education opened Research Institute of Innovative Technology and content of education. The scientists of the Institute have been developing curricula and training programs under the new standards.

To enrich the content of education at the University there were opened institutions such as «Psychology», «Literature and Linguistics», «Applied Physics and Mathematics», «Information Technology» and research centers «Geography and Ecology», «Etnoart culture». Now these divisions help to bring education and science play a large role in their alignment and integration.

One of the essential problems in multidisciplinary activities of the university is a service that uses in teaching process innovative technologies. Paying particular attention to credit education system as the most basic innovation process that is embedded in the developed world, Serik Praliyev responsibly took up the case. There has been done

so much work as the preparation of textbooks and teaching recommendations, complexes of a new type, conforming loan program and ensure their publication, and active participation in the creation of new educational standards, updating of model programs in all subjects in accordance with these standards, the passage of the International Accreditation on the main specialties.

It is well known that the quality of education depends on the material and technical conditions of the institution. With the arrival of SJ Praliev, under his personal control, university laboratory was equipped with modern facilities. Because of this, the laboratory of physics, chemistry and other scientific bodies have started a full scientific paper. Were refurbished computer classes, the main auditorium equipped with interactive whiteboards.

In connection with the transition to a multi-stage system of education, as in the advanced countries, the efforts and perseverance of Rector S. Praliev, Abay KazNPU first opened in Kazakhstan Institute of Master's and PhD doctorate who are working successfully.

The last 3-4 years has considerably quickened and rose to a new level of scientific and research work of the University.

Professors, teachers and students competitions in various fields, from the budget of the University Rector's grants are allocated.

The authors of works published in magazines of foreign countries, the scientists having patents for scientific discoveries are stimulated with university prizes.

It has become a tradition to hold annual competitions for gifted students in the teaching professions, the award named after Abai.

An integral part of a comprehensive educational work of the university is the educational work among students. «Without education there is no knowledge, without knowledge there is no education» – one can say. Educational work in schools was conducted by the curators of educational groups. This work was limited to holding weekly curatorial hours and did not bring tangible results. At the suggestion of the rector S.J. Praliyev educational work in the university moved to a new model – it is mentoring. Starting with the Rector of the University and finishing with support staff – all are active in educational work. Each of them is attached to 10 students. Mentor should always be aware of all his pupils; he must know everything about their performance, conditions of life, hobbies, etc. The main purpose – to ensure that students, especially coming from distant villages, didn't not feel alone, so that they could at any time to share your problems with an older friend-a mentor, and get practical advice.

In addition, the university is doing much to improve the living conditions of the students. For this purpose, an overhaul in educational buildings, dormitories and dining halls was done.

University, in collaboration with scientists and teachers of other educational institutions of higher education, has developed a national standard 12-year education and spent the expert work on each level, and also prepared a model curriculum in all major school subjects. With the participation

of the teaching staff of the University there were prepared more than 300 textbooks, teaching aids, workbooks and anthologies.

It should be noted that at S.J. Praliyev's initiative, the university realize the project entitled «Integration of education in ungraded schools in terms of innovative development». According this project ungraded schools in Kazakhstan get scientific and methodical support through innovative learning technologies. The University communicates with ungraded schools in 14 regions of the Republic. While working at this project, on the portal of Abay KazNPU there first appeared theoretical material on self-education of teachers of ungraded schools, schedule of training courses in on-line regime (master class). The part of «Ungraded schools of the Republic of Kazakhstan» often publishes articles under the heading «Information about the foreign ungraded schools», «New researches in ungraded schools», etc. These materials contribute greatly to the organization of a unified pedagogical process and are used in the design of educational work, create conditions for self-education of teachers, and online lectures and master classes improve their qualifications and professional skills.

Abai KazNPU is designed to be the center of teacher education, scientific research and educational work. Therefore, the work on the training of highly qualified specialists of higher education should be based on universal values and traditions of public education and modern advanced innovative technologies. In the training of personnel responsible and important step there was the introduction of

the subject «National education» in the educational process and the opening of the university department of the same name.

The need for such action is clear. National education is a component of the education system, based on the education of young professionals of high national consciousness, the formation of the national and intellectual behavior of young people in respect for the Kazakh language, history, culture and the mentality of the people. That is the goal pursued by S.J. Praliyev introducing the subject «National education» in the learning process. As well on the Rector's proposal «Ulagat» publishing house of Abai KazNPU organized edition of the republican scientific-educational magazine «National education».

2009-2010 academic year has been declared the Year of Education by the Decision of the Academic Council of the University of November, 20, 2009.

Under S.J. Praliyev's direct guidance as part of this program many important events have been held at the university. One of them was the adoption of the «Code of Ethics» for the student. In the same year, the University established a national coordinating council for national education. The organization of a series of lectures «The Heritage of the Great Personalities» takes a special place among the educational activities. Lectures were given by well-known statesmen, public figures (S. Kirabayev, M. Myrzakhmetov, O. Aytbayev, B. Ertayev, M. Kul-Mukhammed, A. Sygai, etc.). In order to create appropriate conditions for the development of youth art there was organized a students'

drama theater and folklore-ethnographic ensemble, and was conducted a students' festival «Spring is calling».

In 2008 on the base of Abai KazNPU, under the direction of Serik Jaylauovich there was established a research center «Abai studies» designed to explore deeper heritage of the great Abai and the subject «Abai studies» was introduced in the learning process as well.

In 2011, thanks to S.J. Praliev's efforts, a scientific and research institute «Abai studies» was opened in China and Serik Zhaylauovich took part in the opening of this scientific institution.

On the personal project of S.J. Praliyev in September, 2011, a research institute «Zhambyl studies and national poets» was opened in Abai KazNPU.

Currently KazNPU named after Abai is a member of several international university communities. While signing the Magna Charta of Universities (Bologna, Italy), the institute has made the first steps into the world educational space. According to the requirements of the Bologna Declaration, the rector S.J. Praliyev has made a number of changes to the structure of the University and outlined its strategic direction. Thus, the University makes the attempts to create favorable conditions for mastering the modern innovative technologies by students, undergraduates, doctoral students and the staff of the University. The conditions for teaching in English are created at the physical and mathematical, biological, geographical, psychological and pedagogical faculties. This is caused by the need to train competitive specialists.

KazNPU named after Abai has established close ties with the schools of America, Asia and Europe in the scientific-methodological and scientific-research sphere. Together with a number of foreign universities an agreement on the program «Double diploma» is signed. 58 postgraduate students were educated in these schools in the last academic year. University students are sent to study at foreign universities as part of the agreement on the students' exchange program, and students from China, India, Arabia are educated in KazNPU named after Abai.

In November, 2009, the rector of the Kazakh National Pedagogical University named after Abai, S.J. Praliev initiated the creation of the Association of Universities of Turkic-speaking countries. The creation of the Association has prompted the integration process of Turkic-speaking countries in order to restore, develop and preserve the existing traditions, find new priorities of cooperation, common points of intersection, which is especially significant in the field of education and science.

Serik Jaylauovich Praliyev is a man who is devoted to science, professional organizer of a higher school. He started publishing his research papers when he was a student, in the early career path, and later engaged in research in the field of pedagogical science.

In 2002 he defended his doctoral thesis on the specialty 13.00.01 – General pedagogics, on the theme «Scientific and pedagogical foundations of professional integration of young specialists in the system of Higher Education – Secondary School» and received the degree of Doctor of Pedagogical Sciences.

S.J. Praliyev is one of the first scientists of Kazakhstan who seriously studies the problems of national education of youth. He is the author of over 200 scientific papers, textbooks, and teaching aids that are widely used in higher educational institutions of the Republic. He is owner of 8 copyright certificates and scientific discoveries.

In 2004, according to the conclusion of the International scientific expertise he was awarded silver medal of the Nobel Prize Laureate P.L. Kapitza for his scientific discovery of «Laws of forming parallel vortex moving jet stream in the flow of gas and liquid through the system of discrete sources located across to it».

S.J. Praliyev is highly active in public life. In 2003-2007 he got elected as a deputy of Maslikhat of South Kazakhstan region, in 2012 – as a deputy of Almaty city Maslikhat of fifth convocation. In 2011, during the election of the President of the Republic of Kazakhstan he headed the Almaty public campaign staff. He is currently the chairman of the Council of Rectors of educational institutions in Almaty city and a member of the National Democratic Party «Nur Otan» Politburo.

S.J. Praliyev's significant contribution to the field of education and science of Kazakhstan, scientific and educational and public activities are highly appreciated by the government. He was repeatedly awarded including «Honor» Order (2005) and «Parasat» Order (2012); the A. Baitursynov medal, the medal of National Democratic Party «Nur Otan», «For Vigorous Activity», «20th Anniversary of the Independence of the Republic of Kazakhstan» (2011).

Serik Jaylauovich Praliyev is an owner of the badge «Honored Worker of Education of the Republic of Kazakhstan», «Excellent Pupil in Education of the Republic of Kazakhstan» (1999), «For the Development of Science of the Republic of Kazakhstan» (2007) of the Ministry of Education and Science and awarded the diplomas of the International Academy of Scientific Discoveries and Inventions.

Serik Jaylauovich Praliyev is an exemplary family man. He and his wife Sophia Argynkyzy raised three children. The eldest son, Zhomart Praliyev is a director of the college, the second son, Galymzhan Praliyev is the Doctor of economic sciences, the Rector of the Shymkent University. The youngest son, Bolat Praliyev is a business man.

S.J. Praliyev is sincerely devoted to the scientific and educational work, and he is the man of broad and open soul and high morals. His humanity, ambitiousness, perfectionism to himself and others, great intellectual abilities earned him the sincere respect both of his colleagues, professors, rectors of other universities and students.

Naribayev K.N.

*Doctor of Economics, Professor
Academician of RK NAS*

M.E. Yermaganbetov

*Doctor of Chemistry, Professor
Academician of Kazakhstan NAS of Higher school*

**ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР, ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ
АКАДЕМИЯСЫНЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТ-
МҮШЕСІ, АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
РЕКТОРЫ С.Ж. ПІРӘЛИЕВТЫҢ
ӨМІРІ МЕН ЕҢБЕКТЕРІ ТУРАЛЫ ӘДЕБИЕТ
ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ДОКТОРА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК,
ПРОФЕССОРА, ЧЛЕНА-КОРРЕСПОНДЕНТА
НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, РЕКТОРА
КАЗАХСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ.
АБАЯ С.Ж. ПРАЛИЕВА**

**LITERATURE ON LIFE AND ACTIVITY OF
DOCTOR OF PEDAGOGICAL SCIENCES,
PROFESSOR, CORRESPONDING-MEMBER OF
THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF
THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, RECTOR
OF ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY S. J. PRALIYEV**

1. Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің профессорлары мен оқытушылары: библиографиялық көрсеткіш. – Алматы: «Print-S» баспасы, 2008. – 657-659 б.

2. Әбсаттаров Р. Игі істер биік мақсаттарға жетелейді // Егемен Қазақстан. – 2011. – 21 мамыр.

3. Әуелбек Ә. Пірәлиевтің пірі – ұлттық тәрбие // Алматы ақшамы. – 2012. – 20 желтоқсан.

4. Ергөбек Қ. Туған күн жайлы философия немесе профессор Серік Пірәлиевке хат // Ана тілі. – 2012. – 2-8 ақпан.

5. Жақсыбеков Ә. Жаңа істердің бастамашысы // Президент және Халық. – 2012. – 6 қаңтар.

6. Кенжебаев Ғ. Үлкен жүректі ғалым // Айқын. – 2012. – 24 қаңтар.

7. Қазақстан ғылымы: Энциклопедия / Бас ред. Б.Ө. Жақып. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясы» ЖШС, 2010. – Т. 2. – 268 б.

8. Құдайқұлов М. Болсайшы ректордың бәрі осындай! // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің Хабаршысы. Юриспруденция сериясы = Вестник КазНПУ им. Абая. Серия Юриспруденция. – 2009. – № 1 (15). – 14-16 б.

9. Құдайқұлов М. Жаңалыққа жаны құмар ректор // Алматы ақшамы. – 2009. – 2 шілде.

10. Құнанбайұлы А. Мемлекеттік сыйлыққа лайық ғылыми еңбек // Евразия – kz. – 2007. – 12 қазан.

11. Құрметке лайық азаматқа – «Құрмет» ордені // Евразия – kz. – 2005. – 30 желтоқсан.

12. Манкеев Н. Қазақтың тұңғыш жоғары оқу орнын кімдер басқарды? // Қазақ тарихы. – 2011. – № 3. – 9-16 б.

13. Нәрібаев К. Ақбиіктен Алатауға өрлеген // Дарабоз. – 2012. – № 1. – 24-29 б.

14. Нәрібаев К. Көрнекті ғалым, көреген басшы // Түркістан. – 2012. – 5 қаңтар.
15. Нәрібаев К. Көрнекті ғалым, көреген басшы // Тұлғаларға тағзым: естеліктер. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ«Ұлағат» баспасы, 2012. – 315-323 б.
16. Нәрібаев К. Ұстаз, ғалым, қайраткер // ҚазПҒА хабаршысы = Вестник АПН Казахстана. – 2011. – № 3/4. – 3-8 б.
17. Нәрібаев К. Ұстаз. Ғалым. Қайраткер // Тұлғаларға тағзым: естеліктер. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ«Ұлағат» баспасы, 2012. – 324-330 б.
18. Нуриев М.А. Ел ертеңі тәрбиенің ұлттық сипатымен байланыстыра білген азамат // Ұлттық тәрбие. – 2011. – № 4/5 (7). – 7-10 б.
19. Пірәлиев Серік Жайлауұлы: Мерейтоймен құттықтаймыз // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2011. – № 4. – С. 143-145.
20. Серік Жайлауұлы Пірәлиев – жылдың үздік ректоры // Абай университеті. – 2011. – № 10 (желтоқсан).
21. Сманов Б. Парасат иесі // Қазақ әдебиеті. – 2012. – 3 ақпан.
22. Тебегенов Т., Шамахова А. Біліктілігі болмысынан байқалатын басшы // Алматы ақшамы. – 2012. – 7 ақпан.
23. Тебегенов Т., Шамахова А. Халық үшін қызметін арнаған азамат // Қазақстан мұғалімі. – 2012. – 14 қаңтар.
24. Шаханова Р. Тәлімгер – басшы тағылымы // Ана тілі. – 2011. – 3-9 наурыз.
25. Ашимбаев А.Р. Кто есть кто в Казахстане: Библиографическая энциклопедия. – Изд. 6-е, доп. – Алматы: ИД «Credo», 2002. – С. 367.

26. Батырбеков М.Б. Высшая школа Казахстана в лицах. – Алматы: Нурлы Алем, 1998. – С. 310.

27. Батырбеков М.Б. Высшая школа Казахстана в лицах: в 3-х кн. – Алматы: ТОО «РОНД», 2001. – Кн. 3. – С. 555.

28. Булеков С.Б. Знатные и деловые люди Казахстана: Историко-познавательный и энциклопедический справочник. – Алматы: Зерде, 2003. – С. 298.

29. Пралиеву Серику Жайлауовичу – 50 лет: юбилейное поздравление // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2002. – № 1. – С. 247.

ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ

CHRONOLOGICAL PAPER INDEX

1977

1. Синтез и некоторые превращения спиртов на основе дипропаргилового эфира // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1977. – № 6. – С. 75-78. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т. Сыдыков, М.А. Мусин, Т.М. Туреханов).

1978

2. О взаимодействии п-ди(пропинилокси) бензола с карбонильными соединениями // Тезисы докладов X Республиканской научно-практической конференции молодых ученых и специалистов-химиков Казахстана. – Алма-Ата, 1978. – С. 80.

1979

3. О взаимодействии п-дипропинилоксибензола с карбонильными соединениями // Тезисы докладов VI Всесоюзной конференции по химии ацетилен и его производных. – Баку: Аминетехим, 1979. – Ч. 1. – С. 130. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т.С. Садыков).

1980

4. Межмолекулярные комплексы кетонов и едкого калия в реакции этилирования // Тезисы докладов

V Всесоюзного симпозиума по межмолекулярному взаимодействию и конформациям молекул. – Алма-Ата: Наука, 1980. – С. 131. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т.С. Садыков, Н.П. Полатбеков).

1981

5. Использование рост стимулирующей активности ацетиленсодержащих соединений пиперидинового ряда // XII Менделеевский съезд по общей и прикладной химии: рефераты докладов и сообщений. – М.: Наука, 1981. – С. 140. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т.С. Садыков).

1982

6. О взаимодействии п-ди (пропинилокси) бензола с 1, 2, 5-триметилпиперидоном-4 // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1982. – № 2. – С. 55-57. (Соавт.: Т.С. Сыдыков, К.Б. Ержанов).

7. Синтез гликолей на основе изомерных ди (пропинилокси) бензолов // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1982. – № 3. – С. 72-74. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т.С. Садыков, А.А. Лекеров).

8. Синтез и строение о- и м- ди (пропинилокси) бензолсодержащих 1, 2, 5-триметилпиперидиновых спиртов и гликолей // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1982. – № 4. – С. 57-62. (Соавт.: К.Б. Ержанов, Т.С. Садыков, С.Н. Агафонова, К.С. Серикбаев).

1983

9. Ацетаты о-, м-, п- ди(пропинилокси) бензолсодержащих изомерных пиперидиновых спиртов и

гликолей // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1983. – № 6. – С. 76-78. (Соавт.: Т. Садыков, К.Б. Ержанов, С.С. Колхозова).

1985

10. Синтез ди (пропинилокси) бензолсодержащих I-метилпиперидин-I-олов и их превращения // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1985. – № 2. – С. 81-83. (Соавт.: Т. Садыков, К.Б. Ержанов, Р.М. Кенбаева).

1986

11. Синтез о-, м- и п- ди(пропинилокси) бензолсодержащих спиртов и гликолей // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1986. – № 2. – С. 80-83. (Соавт.: Т. Садыков, К.Б. Ержанов, К.Б. Серикбаев).

12. Циклизация арокси- и алинопропиниловых спиртов в производимые бензопирана и хинолина // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1986. – № 2. – С. 93. (Соавт.: Т.С. Садыков, К.Б. Ержанов).

1988

13. Гидратация о-, м-, и п- ди(пропинилокси) бензолов и их гликолей // Известия АН КазССР. Серия химическая. – 1988. – № 1. – С. 63-67. (Соавт. Т. Садыков, К.Б. Ержанов, М.Б. Басымбеков).

1989

14. Знанию нет границ [Беседа с начальником отдела по работе с ин. учащимися и зарубежных связей] /

Записала А. Тхостова // Учитель Казахстана. – 1989. – 14 сентября.

1991

15. Шетелдерде қазақ жастары неге аз оқиды? [Қазақ ССР Халыққа білім беру министрлігінің Халықаралық байланыстар басқармасының бастығы С.Ж. Пірәлиевпен әңгіме] / Жүргізген Д. Мыңбаев // Социалистік Қазақстан. – 1991. – 16 мамыр.

1993

16. Мамандар шет елдерде дайындалады [Білім министрлігінің сыртқы байланыстар жөніндегі басқармасының бастығы С.Ж. Пірәлиевпен әңгіме] / Әңгімелескен Т. Құрманова // Жас алаш. – 1993. – 31 шілде.

1997

17. Үздік білім жолда қалдырмайды [Қазақ Республикасы Білім департаменті директорының орынбасары С.Ж. Пірәлиевпен әңгіме] / Әңгімелескен Т. Қаулынтайұлы // Жетісу. – 1997. – 25 шілде.

1998

18. О механизме категирования вуза // Образование на пороге XXI века: проблемы и перспективы: Материалы Международной научно-методической конференции. – Тараз, 1998. – С. 43-45. (Соавт.: Б.М. Исаков, У.К. Жапбасбаев, Т.О. Балыкбаев).

2000

19. Білікті мамандар – біздің мақтанышымыз / Сұхбатты жүргізген Қ.Тәкебаев // Алматы ақшамы. – 2000. – 28 ақпан.

20. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институты XXI ғасыр қарсаңында // Қазақстан жоғарғы мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2000. – № 1. – 23-27 б.

21. Қазақтың көрнекті қыздары // Республикалық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. – Алматы, 2000. – 7-8 б.

22. Қыздар сұлу көрінер білімімен / Сұхбатты жүргізген Қ. Боқаев // Қазақ әдебиеті. – 2000. – 15 қыркүйек.

23. Дистанционное образование в Республике Казахстан: от идеи до практики // Современные (дистанционные) технологии обучения в едином образовательном пространстве: Материалы Международной научно-практической конференции. – Астана, 2000. – С. 25-27. (Соавт.: В.М. Жураковский, А.М. Кондаков).

24. Дистанционное обучение – в открытое образовательное пространство // Научное и методическое обеспечение системы дистанционного образования: Материалы Международной научно-практической конференции. – Томск, 2000. – С. 15-19.

25. Дистанционное обучение и его реализация в Казахстане на примере КазГосЖенПИ // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2000. – № 6 – С. 11-15.

26. Дистанционное обучение – как одно из приоритетных направлений национальной модели образования в XXI веке // Современные (дистанционные) технологии обучения в едином образовательном пространстве: Материалы Международной научно-практической конференции. – Астана, 2000. – С. 29-31. (Соавт.: Д.М. Джусубалиева, В.П. Демкин, Г.В. Майер).

27. Использование компьютерной технологии в процессе преподавания химии в общеобразовательной и высшей школе // Материалы научно-практической конференции. – Алматы, 2000. – С. 157-160.

28. Методологические проблемы дистанционного обучения // Современные (дистанционные) технологии обучения в едином образовательном пространстве: Материалы Международной научно-практической конференции. – Астана, 2000. – С. 27-29. (Соавт.: В.П. Демкин, Д.М. Джусубалиева).

29. Новые информационные технологии. Вопросы использования их в образовательном процессе // Проблемы библиотечного образования США и Республики Казахстан: сборник научных статей Международного семинара-тренинга. – Алматы: КазГосЖенПИ, 2000. – С. 4-6.

30. Общие проблемы высшего образования в современных рыночных условиях // Психолого-педагогические проблемы формирования личности в условиях рыночной экономики: Материалы Республиканской научно-практической конференции. – Алматы, 2000. – Т.1. – С. 3-10.

31. Подготовка и переподготовка педагогических кадров на рубеже XXI века // Научное и методическое обеспечение системы дистанционного образования: Материалы Международной научной конференции. – Томск, 2000. – С. 63-65. (Соавт. Д.М. Джусубалиева).

32. Профессионально-педагогическая адаптация молодых специалистов в системе ВУЗ – средняя общеобразовательная школа: Теория и практика. – Алматы: Агроимпульс, 2000. – 201 с.

33. Процесс адаптации студентов к вузовской познавательной деятельности // Материалы Республиканской научно-практической конференции. – Алматы, 2000. – С.161-165.

34. Теоретические основы профессиональной подготовки учителей // Материалы научно-практической конференции. – М., 2000. – С. 70-77.

2001

35. Жоғары оқу орнындағы оқу-тәрбие процесінде болашақ мұғалімнің кәсіби бейімделуі // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2001. – № 2. – 71-76 б.

36. Қазақ тіліндегі ғылыми-зерттеу терминдерінің анықтамасы: Монография. – Алматы: ҚР Ақпарат мәдениеті және қоғамдық татуластық министрлігі, 2001. – 656 б.

37. Органикалық химия пәні бойынша есептер шығару: оқу-әдістеме құралы. – Алматы, 2001. – 30 б.

38. Взаимодействие директора школы с учительской молодежью как одно из условий их успешной

профессиональной адаптации // Изденіс. Гуманитарлық ғылымдар сериясы = Поиск. Серия гуманитарных наук. – 2001. – № 2. – С. 114-118.

39. Взаимосвязь и взаимозависимость межличностных отношений и их влияние на успешность профессиональной адаптации начинающего учителя // Изденіс. Гуманитарлық ғылымдар сериясы = Поиск. Серия гуманитарных наук. – 2001. – № 2. – С. 118-121.

40. Гендер и Женский образ мира // Проблемы гендера в контексте трансформации казахстанского общества: Материалы Международного круглого стола. – Алматы, 2001. – С. 20.

41. Дистанционное обучение в Казахстане: опыт внедрения его в Казахстанском государственном женском педагогическом институте // Материалы научно-практической конференции. – Алматы, 2001. – С. 6-9.

42. Подготовка и переподготовка педагогических кадров на рубеже XXI века // Материалы научно-практической конференции. – Экибастуз, 2001. – С. 28-29.

43. Программа «Самопознание» – основа нравственно-духовного развития человека // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2001. – № 6. – С. 15-18.

44. Программа «Самопознание» – основа нравственно-духовного развития человека // Актуальные проблемы высшей школы. – М., 2001. – С. 15-25.

45. Профессиональная адаптация будущего учителя в учебно-воспитательном процессе высшего учеб-

ного заведения // Материалы научно-практической конференции. – Алматы, 2001. – С. 218-223.

46. Профессиональная адаптация начинающего учителя как педагогическая проблема // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2001. – № 2. – С. 66-71.

47. Профессионально-педагогическая адаптация молодых специалистов в системе вуз – средняя общеобразовательная школа. Теория и практика. – Алматы, 2001. – 207 с.

48. Реализация Лиссабонской конвенции о признании квалификаций, относящихся к высшему образованию в европейском регионе // Материалы Международной научно-практической конференции. – Петропавловск, 2001. – С. 57-60.

49. Экспериментальные работы высокомолекулярной концентрации // Биология, география и химия. – 2001. – № 1. – С. 27-31.

2002

50. Арулардың ардақты ордасы [Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының ректоры осы институт жайында әңгімелейді] / Сұхбатты жүргізген А. Тұяқбайұлы // Қазақстан-ZAMAN. – 2002. – 5 шілде.

51. Қыздардың қара шаңырағы [Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының бүгінгі келбеті туралы] // Егемен Қазақстан. – 2002. – 5 шілде.

52. Органикалық синтез. Практикум. Коллоквиум есептері: әдістемелік құрал. – Алматы, 2002.

53. Талғам мен талап немесе қазақ диаспорасы мен оралмандардың балаларын оқыту мәселесі хақында / Сұхбатты жүргізген Б. Жұмынұлы // Қазақ әдебиеті. – 2002. – 5 шілде.

54. Инновационная учебная программа «Казахская леди». – Алматы, 2002. – 185 с.

55. Использование регуляторов роста растений для ускорения черенков и сеянцев кустарников и деревьев // Актуальные вопросы химизации сельского хозяйства: Материалы научно-практической конференции. – Ташкент, 2002.

56. Научно-педагогические основы профессиональной адаптации молодых специалистов в системе ВУЗ – общеобразовательная школа: Автореф. дис... д-ра пед. наук. – Бишкек, 2002.

57. Успехи и перспективы создания химических средств защиты и регуляторов роста растений в Казахстане // Актуальные вопросы химизации сельского хозяйства: Материалы научно-практической конференции. – Ташкент, 2002.

2003

58. Жалпы химия: оқу құралы = Общая химия: учебное пособие: В 2-х т. – Алматы, 2003. (Бірлесіп жазған авторлар: Б.М. Бутин, Б.М. Байназарова, С.Ж. Жайлау).

59. Жаңа реформа – ХХІ ғасырдың талабы [Қ.А. Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті жайлы] // Түркістан. – 2003. – 23 қазан.

60. Органикалық химия: оқу құралы. – Алматы: ҚазМемҚызПИ, 2003. – 76 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Б.М. Бутин, С.Ж. Жайлау, Е.Г. Ильясов).

61. Түркістан университеті – түрік халықтарының білім бесігі [Халықаралық қазақ-түрік университетінің президенті] / Сұхбатты жүргізген Т.Тәшенов // Қазақ Елі. – 2003. – Қыркүйек (№ 30-31).

62. Ұлттық ардың ұлағатты ұясы [Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институты жайлы] // Қазақстан-ЗАМАН. – 2003. – 28 наурыз.

63. Ұлы даланың ұлы қыздары. Монография. – Алматы, 2003. – 178 с.

64. «Ұрпағымыздың сана сарайын нұрландырсақ...» // Оңтүстік меридиан. – 2003. – 4 сәуір.

65. Интерактивная тестирующая программа «Помощь абитуриенту» // Национальная система оценки качества образования: проблемы, стратегии, технология: Материалы Международной научно-практической конференции. – Тараз, 2003. – С. 266. (Соавт.: Б.Г. Салыкбаев, С.Б. Слепов, А.А. Пестерев, С.А. Махмутов).

66. Человеческие ценности – основа «самопознания» // Женщины – Восток – Запад. – 2003. – № 2. – С. 4-5.

67. Экспертная система «Тестирование» // Национальная система оценки качества образования: проблемы, стратегии, технология: Материалы Международной научно-практической конференции. – Тараз, 2003. – С. 264-266. (Соавт.: Б.Г. Салыкбаев, С.Б. Слепов, А.А. Пестерев, С.А. Махмутов).

2004

68. Білім – арзан, білу – қымбат / Сұхбатты жүргізген Б.Тайжан // Егемен Қазақстан. – 2004. – 12 қазан.

69. Кейбір гидразин қосылысты физиологиялық активті туындылардың синтезі // Стратегия развития пищевой и легкой промышленности: Материалы Международной научно-практической конференции. – Алматы, 2004.

70. Компьютерді пайдаланып жоғары молекулалық қосылыстар тақырыбынан жаттығулар мен есептерді шығару жолдары // Ізденіс. Жаратылыстану және техника ғылымдарының сериясы = Поиск. Серия естественных и технических наук. – 2004. – № 2. – 160-163 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Н. Бектенов, Б. Бутин, А. Садықова).

71. П-нитрофенокси және оксазаспирундецен топтары бар жаңа фосфондар синтезі // Ізденіс. Жаратылыстану және техника ғылымдарының сериясы = Поиск. Серия естественных и технических наук. – 2004. – № 3. – 7-11 б. (А. Құлжабаевамен бірге).

72. Халықтар достығын нығайтудағы ХҚТУ-дің қызметі // XXI ғасырда өркениеттің дамуындағы университеттердің рөлі: әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің 70 жылдық мерейтойына арналған Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары = Роль университетов в развитии цивилизации в XXI веке: материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 70-летию КазНУ им. аль-Фараби. – Алматы: КазНУ им. аль-Фараби, 2004. – 59-62 б.

73. Закономерность взаимодействия параллельно движущихся вихревых струй, образующихся от дискретно расположенных источников // Доклады Национальной академии наук РК. – 2004. – № 1. – С. 59-65. (Соавт.: А.А. Волненко, О.С. Балабеков, Б.Н. Корманбаев, М.О. Балабекова, С.В. Викторов).

74. Ферросплавные катализаторы в процессе гидрирования бензола // Изденіс. Жаратылыстану және техника ғылымдарының сериясы = Поиск. Серия естественных и технических наук. – 2004. – № 4 (2). (Соавт. А. Ибраева).

2005

75. Ашылу сөзі // Т. Рысқұловтың 110 жылдығына арналған: халықаралық ғылыми конференцияның материалдары. – Алматы, 2005. – 3-5 б.

76. Бәрі де елдің ертеңі үшін [Түркістандағы халықаралық қазақ-түрік университеті туралы] / Сұхбатты жүргізген Ә. Білдебекова // Түркістан. – 2005. – 19 мамыр.

77. Қазақстандағы индустриалды-педагогикалық колледждердің даму перспективасы мен мониторингі: оқу-әдістемелік құрал. – Алматы-Түркістан, 2005. (Бірлесіп жазған авторлар: Р.Р. Масырова, Н. Абуова.)

78. Б. Момышұлының мұралары – патриоттық тәрбие берудің өзегі // Орталық Азия одағынын ұлттық экономика жүйесінің мүмкіншіліктері мен интеграциялық болашағы: халықаралық конференция материалдары. – Түркістан, 2005. – 143-146 б. (Г.Х. Еримбетовамен бірге).

79. Оқу процесін ұйымдастыру барысында педагогикалық технологияның рөлі // Инновациялық педагогикалық технологиялар: қолдану және дамыту перспективалары: халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы. – Ақтөбе, 2005.

80. «Түркі дүниесі түгел болуға қызмет етудеміз» / Сұхбатты жүргізген Б.Тайжан // Егемен Қазақстан. – 2005. – 1 қыркүйек.

81. Аккредитация как основная процедура оценки качества высшего образования // О ходе реализации государственной программы развития образования в Республике Казахстан на 2005-2010 гг. в системе высшего и послевузовского образования: Труды Республиканской научно-практической конференции, 28 октября 2005 г. – Тараз, 2005. – Т. 2. – С. 74-76.

82. Влияние качества вузовского образования на адаптацию начинающего учителя // Повышение качества обучения естественно-математическим дисциплинам – фундамент подготовки будущих инженерных кадров: Материалы Международной научно-практической конференции. Республика Кыргызстан, январь 2005 г. – Бишкек, 2005. (Соавт. Г. Еримбетова).

83. Культура общения в профессиональной деятельности современного педагога // О ходе реализации государственной программы развития образования в Республике Казахстан на 2005-2010 гг. в системе высшего и послевузовского образования: Труды Республиканской научно-практической конференции, 28 октября 2005 г. – Тараз, 2005. – Т. 2. – С. 78-80.

84. Подготовка учителя к организации воспитательного процесса на современном этапе // О ходе реализации государственной программы развития образования в Республике Казахстан на 2005-2010 гг. в системе высшего и послевузовского образования: Труды Республиканской научно-практической конференции, 28 октября 2005 г. – Тараз, 2005. – Т. 2. – С. 76-78.

2006

85. Жалпы және бейорганикалық химия: лабораториялық практикум – Түркістан: Қ.А. Яссауи ХҚТУ, 2006. – 149 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Ө. Стамқұл, С. Тұртабаев).

86. Құттықтау сөзі // Қазіргі заманғы түркология: теориясы, практикасы және алдағы міндеттері: екінші халықаралық түркология конгресі. – Түркістан: Қ.А. Яссауи ХҚТУ, 2006. – 7-8 б.

87. Оқу процесін инновациялық түрде ұйымдастыру – заман талабы // Жоғары оқу орында білім берудің жаңа технологиялары: теориясы мен практикасы: халықаралық дистанциялық конференция материалдары. – Түркістан: Қ.А. Яссауи ХҚТУ, 2006. – 3-5 б.

88. «Тарих біздің көз алдымызда жасалды» / Сұхбатты жүргізген А.Балажан // Евразия-kz. – 2006. – 10 қараша.

89. ХҚТУ – Елбасы ашқан тұңғыш университет / Сұхбатты жүргізген Б.Тайжан // Егемен Қазақстан. – 2006. – 7 желтоқсан.

90. Культура общения в профессиональной деятельности современного педагога // Жанұя мен мектептегі

тәрбие = Воспитание в семье и школе. – 2006. – № 1. – С. 33-34. (Совт.: В.А. Ким, К. Жазыкбаева).

2007

91. Дарын иесі // Мәдениет. – 2007. – № 6/7. – 26-28 б.

92. Елін, жерін жан-тәнімен қорғайтын, білімді ұрпақ тәрбиелеуден асқан жауапты міндет жоқ / Сұхбатты жүргізген Н. Байырбек // Айқын. – 2007. – 10 сәуір.

93. Таным және студент: оқу әдебиеті. – Алматы: Санат, 2007. – 208 бет. (Л. Керімовпен бірге).

2008

94. Алаш мұрасы қамқорлығымызда // Президент және Халық. – 2008. – 21 қараша.

95. Ахаң дәріс оқыған аудиториядан ескен леп // Ақиқат. – 2008. – № 12. – 79-88 б.

96. Бәсекеге қабілетті маман тәрбиелеу – басты мұрат / Сұхбатты жүргізген М. Ахмет // Қазақ әдебиеті. – 2008. – 5 желтоқсан.

97. Білімді елдің жүзі жарық / Сұхбатты жүргізген М. Саудабаев // Да Қазақстан. – 2008. – № 3. – 22-25 б.

98. Елбасының сарабал саясаты // Президент және Халық. – 2008. – 26 қыркүйек.

99. Интеллектуалды ұлт ұстазын біз тәрбиелейміз // Қазақстан-Заман. – 2008. – 26 маусым.

100. Қара шаңырақ // Егемен Қазақстан. – 2008. – 5 желтоқсан.

101. Қаржы үнем мен ұқыптылықты қалайды // Президент және Халық. – 2008. – 7 қараша.

102. Құттықтау сөзі // Алаш және тәуелсіз Қазақстан: идеялар және ұстанымдар сабақтастығы: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 21 қараша 2008 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2008. – 6-7 б.

103. Құттықтау сөзі // Рухани-ғылыми мұра: Республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары, 7 қараша 2008 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2008. – 4-6 б.

104. Саясатқа сарабалдық қажет // Егемен Қазақстан. – 2008. – 26 қыркүйек.

105. Тарихы терең, келешегі кемел оқу орны // Атамекен. – 2008. – 10 желтоқсан.

106. Ұлтымыздың тұңғыш педагог-ректоры // Түркістан. – 2008. – 11 желтоқсан.

107. Ұстаз. Ғалым. Қайраткер // Егемен Қазақстан. – 2008. – 18 қазан.

108. Активизация познавательной деятельности учащихся с использованием инновационных технологий обучения // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. – 2008. – № 2. – С. 46-49. (Р. Асановамен бірге).

109. Альма-матер учителей отмечает юбилей // Казахстанская правда. – 2008. – 10 декабрь.

110. Вступительная статья // Модернизация высшего образования и науки: пути и перспективы инновационного развития: Материалы Международной научной конференции, посвященной 70-летию почетного ректора КазНПУ им. Абая, академика

НАН РК Т.С. Садыкова, 18 октября 2008 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – С. 3.

111. Вступительное слово // Наука. Философия. Религия: Материалы Международной научно-теоретической конференции, посвященной 80-летию юбилею КазНПУ им. Абая и 70-летию юбилею академика АСНК, доктора философских наук, профессора Мурата Сабита, 17-18 октября 2008 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – С. 3.

112. Высшее педагогическое образование: проблема новой методологии управления // Актуальные проблемы учебно-методического обеспечения высшего педагогического образования: сб. трудов. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – С. 3.

113. КазНПУ им. Абая – центр разработки инновационных образовательных технологий // Оқыту – тәрбиелеу технологиясы. – 2008. – № 4. – С. 3-5.

114. Приветственное слово // Қазақстан халықаралық білім беру кеңістігінде = Казахстан в международном образовательном пространстве: Материалы Международной студенческой научной конференции, посвященной 80-летию КазНПУ им. Абая и 15-летию кафедры русской филологии для иностранцев, 30 октября 2008 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – С. 3-5.

115. Учитель – профессия творческая // Высшее образование в Казахстане. Аккредитация и нострификация. – 2008. – № 2. – С. 82-86.

2009

116. Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің ақпараттық білім ортасын қалыптастыру тұжырымдамасы жайлы // Қостанай мемлекеттік университетінің ғылыми журналы. – 2009. – № 3. – 216-219 б.

117. Академик Т.С. Садықов – ғалым, ұстаз, қайраткер // Садықов оқулары: ғылыми-теориялық конференциясының материалдары, 25 қыркүйек 2009 ж. = Садықовские чтения: материалы научно-теоретической конференции, 25 сентября 2009 г. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2009. – 3-4 б.

118. Алғы сөзі // Білім беру жүйесін модернизациялаудың қазіргі әдістері: Ш.Ш. Шаяхметовтің 70 жылдығына арналған республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 4 сәуір 2009 ж. = Современные подходы к модернизации системы образования: материалы Республиканской научно-практической конференции, посвященной 70-летию Ш.Ш. Шаяхметова, 4 апреля 2009 г.: В 2-х т. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2009. – Т.1. – 3-5 б.

119. Бәсекеге қабілетті білім үшін // ALASH. – 2009. – № (14, 2). – ақпан. – 18-21 б.

120. Білім беру жүйесіндегі жаңашыл үрдістер // Қазақстан мектебі. – 2009. – № 8. – 3-10 б.

121. Білім беру сапасы және оқу үдерісін жетілдіру // Қазақстан жоғары мектебінің мәселелері: ғылыми конференция материалдары, 14 қыркүйек 2009 ж. – Алматы: КазНУ им. аль-Фараби, 2009. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева).

122. Білім беру траекториясын анықтау және оқу процесіндегі реформаны тереңдету // Білім = Образование. – 2009. – № 5 (47). – 37-41 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, А.Н. Якупова, Г.Г. Цыренжапова, Ж.А. Сейсенбаева).

123. Жаңа заманға – жаңа мұғалім // Егемен Қазақстан. – 2009. – 6 мамыр.

124. ЖОО-да «Ұлттық тәрбие» пәнін ендіруді ұйымдастырудың педагогикалық аспектілері // Білім әлемінде = В мире Образования = In the world of Education. – 2009. – № 6. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Қ.Ж. Аганина).

125. ЖОО-да «Ұлттық тәрбие» пәнін ендірудің ұйымдастырудың педагогикалық мәселелері // Оқушы тәрбиесі = Воспитание школьника. – 2009. – № 6. – 3-5 б.

126. Қазіргі педагогикалық білімнің даму стратегиялық бағдары // Ақпараттық – инновациялық парадигмасының қалыптасуы жағдайындағы Қазақстанның қоғамдық ғылымдары: ҚР ҰҒА академигі Қошанов Аманжол Қошанұлының туғанына 75 жыл толуына арналған халықаралық ғылыми конференция материалдары, 12 қазан 2009 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2009. – 9-14 б.

127. «Мәдени мұра» ұлттық стратегиялық бағдарламасы // Қазақстандағы білім беруді жетілдірудің негізі: конференция материалдары. – Алматы, 2009.

128. Сын сағатта сын бермейміз // Игілік. – 2009. – № 3. – 18-19 б.

129. Тарих факультетінің ұжымына // Тарихтың тағылым айдыны: Абай атындағы ҚазҰПУ-дың тарих факультетіне 75 жыл. – Алматы: Атамұра, 2009. – 6 б.

130. Тілші және әдебиетші ұстаз – ғалымдар: библиографиялық анықтамалық. – Алматы: Ан Арыс, 2009. – 344 б.

131. Ұлағат ұялаған білім ордасы // Арай. – 2009. – № 3(186). – 4-5 б.

132. Ұлттығымыздың ұстыны – ұлттық тәрбие // Абай атындағы ҚазҰПУ-дың хабаршысы. Педагогика ғылымдары сериясы. – 2009. – № 4. – 3-7 б.

133. Ұлттық идея, елдік мұрат – басты бағытымыз / Сұхбатты жүргізген Б. Омарұлы // Ана тілі. – 2009. – 26 наурыз.

134. Ұлттық тәрбие және жаһандану // Егемен Қазақстан. – 2009. – 27 қараша.

135. Ұлттық тәрбиені дәріптеу – бүгінгі күн талабы // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Педагогика ғылымдары сериясы. – 2009. – № 3. – 3-7 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Р.К. Төлеубекова, Ж.А. Сейсенбаева).

136. Актуальные проблемы формирования личности будущих специалистов // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2009. – № 1. – С.13-17.

137. Главному педагогическому вузу страны – 80 лет: [КазНПУ им. Абая] // Современное образование. – 2009. – № 1. – С. 49-54.

138. Консолидация сил – путь к успеху // Основные приоритеты модернизации общества в свете послания

Президента РК Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Через кризис к обновлению и развитию»: материалы Республиканской научно-практической конференции, 29 мая 2009 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2009. – С. 3-9.

139. Концепции практическая ценность // Казахстанская правда. – 2009. – 24 февраля.

140. Мировой финансово-экономический кризис и вузы // Экономика. – 2009. – № 8. – С. 1-3.

141. Проблемы и перспективы профессиональной подготовки современного учителя // Білім = Образование. – 2009. – № 3 (45). – С. 44-49. (Соавт.: М.А. Нуриев, Г.Г. Цыренжапова).

142. Реализация инновационных технологий обучения в школе средствами народной педагогики казахов // Вестник Каракалпакского отделения Академии наук Республики Казахстан. – 2009. – № 1-2. – С. 185-189. (Соавт. Р. Асанова).

143. Система управления качеством подготовки специальных педагогов // Вестник КазНПУ им. Абая. Серия Специальная педагогика. – 2009. – № 2. (Соавт.: Б.А. Тургунбаева, Г.М. Коржова, З.А. Мовкебаева).

2010

144. Азамат, ғалым, қайраткер // Алаштұлғалы Кеңес Нұрпейісұлы туралы естеліктер / Құраст. Т.Ә. Нұрпейісов. – Алматы, 2010. – 6-12 б.

145. Академик Т.С. Садықов және оның Қазақстанның жоғары мектебінің дамуындағы рөлі // Садықов оқулары: халықаралық ғылыми-теориялық

конференциясының материалдары, 24 қыркүйек 2010 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 3-4 б.

146. Бауыржан Момышұлы ерлігі ешқашан ұмытылмайды // Аты аңызға айналған: естелік мақалалар, эсселер, зерттеулер, арнау өлеңдер. – Алматы:Толғанай Т, 2010. – 556 б.

147. Болашақ мұғалімдерді оқушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруға даярлау // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Физика-математика ғылымдары сериясы. – 2010. – № 3(31). – 140-146 б. (Г.С. Джузбаевамен бірге.)

148. Бүгінгі заман және ғалым // Ұлттық білім берудің қазіргі мәселелері және оларды шешу жолдары: педагогика ғылымдарының докторы, профессор К.А. Оразбекованың 70-жылдығына арналған халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 24 қараша 2010 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 3-4 б.

149. Білім – қоғам дамуының кепілі // Егемен Қазақстан. – 2010. – 6 наурыз.

150. Білімді ақпараттандыру – ғылыми-практикалық іс-әрекет және педагогикалық кадрларды дайындау бағыты (міндеттер мен проблемалар) // Математическое моделирование и информационные технологии в образовании и науке: Материалы V Международной научно-методической конференции, посвященной 25-летию информатики в школе. 1-2 октября 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – Т. 2. – С. 209-218. (Е.Ы. Бидайбековпен бірге).

151. Білімді ұрпақ тәрбиелеу елдігімізге сын / Сұхбатты жүргізген М. Ахмет // Ақиқат. – 2010. – № 4. – 4-9 б.

152. Ғаламдық жаһандану және ұлттық білім // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2010. – № 3. – 20-25 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, М.Қ. Құрсабаев).

153. Жанұзақ Қасымбаев – отандық тарих ғылымының майталманы // Отан тарихының әдіснамасы мен тұжырымдамасының өзекті мәселелері атты Қасымбаев оқулары: халықаралық ғылыми тәжірибелік конференциясының материалдары, 21-22 желтоқсан 2010 жыл. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 3-4 б.

154. Жаһандану үдерісіндегі жастарға ұлттық тәрбие берудің рөлі // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2010. – № 1. – 12-16 б.

155. Жеңіс – халқымыздың қаһармандығының жемісі // Победа советского народа в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. и современность: Материалы научно-теоретической конференции, посвященной 65-летию Великой Победы, 7 апреля 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – 3-4 б.

156. Қажымаған қайраткер // Егемен Қазақстан. – 2010. – 22 маусым.

157. Қазіргі педагогикалық технологиялар құралдары арқылы болашақ мұғалімдердің шығармашылық белсенділігін қалыптастыру тұжырымдамасы туралы // Білім берудегі менеджмент = Менеджмент в образовании. – 2010. – № 1. – 113-119 б. (С.Б. Бегалиевамен бірге).

158. Қашықтықтан оқыту технологиялары негізінде студенттердің танымдық іс-әрекетін қалыптастырудың ерекшеліктері // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Физика-математика ғылымдары сериясы. – 2010. – № 3(31). – 146-152 б. (Г.С. Джузбаевамен бірге).

159. Мақсатымыз – кәсіби біліктілігі жоғары мамандар даярлау / Сұхбатты жүргізген Қ. Ағыберген // Голос – Әділет. – 2010. – Мамыр.

160. Пәнаралық байланысты жүзеге асырудың теориялық мәселелері // Қ.А. Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің хабаршысы. Қоғамдық ғылымдары сериясы. – 2010. – № 1. – 212-215 б. (А.А. Құралбаевамен бірге).

161. Сәуірі // Егемен Қазақстан. – 2010. – 17 шілде.

162. Ұлтжандылыққа ұрпақты салт-дәстүр, әдет-ғұрып негізінде тәрбиелеу мәселелері // Білім = Образование. – 2010. – № 2 (50). – 51-57 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева, Ж. Сейітова).

163. Ұлттық тәрбие – замана талабы / Сұхбатты жүргізген М. Ахмет // Қазақстан-ZAMAN. – 2010. – 29 сәуір.

164. Ұлттық тәрбие: пәнді білім беру процесіне жүйелі ендірудің негізі // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2010. – № 2. – 12-25 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Р.К. Төлеубекова, Л.К. Керимов, Қ.Бөлеев, Ж.А. Сейсенбаева).

165. Ұлттық тәрбие (салауатты өмір салтын қалыптастыру): Оқу құралы / Құраст.: К.Н. Нариебаев,

Р.К. Төлеубекова және т.б. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 208 б.

166. Ұлттық тәрбиенің басты тетіктері // Ұлттық тәрбие – өркениетті қоғам құру жағдайында адам ресурстарын қалыптастыру кепілі: Республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 11 қараша 2010 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 3-7 б.

167. Ырым-тыйымның тәрбие үрдісіндегі рөлі // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2010. – № 3. – 127-131 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева, Ж.М. Сеитова).

168. «Этнокөркемәдениет» оқу-ғылыми шығармашылық орталығының маңызы // Этнохудожественная культура. – 2010. – № 1. – 2-3 б.

169. ХХІ ғасыр ұрпақтары әлемдік білім жетістіктерін терең меңгеруі қажет // Айқын. – 2010. – 30 қазан.

170. 82 жылдық тарихы бар факультет // Атамекен. – 2010. – 8 қазан.

171. Высокий уровень науки и образования – залог обеспечения социального благополучия и повышения качества жизни // Основные приоритеты и направления реализации Послания Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана»: материалы Республиканской научно-практической конференции, 29 апреля 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – С. 3-6.

172. Информатизация образования как деятельность и направление подготовки педагогических кадров (задачи и проблемы) // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2010. – № 2. – С. 8-14. (Соавт. Е.Ы. Бидайбеков).

173. Модель казахстанской университетской интеграции образования и науки // Болашақтың ғылымы: халықаралық білім және ғылым конгресінің материалдары = Наука будущего: Материалы Международного научно-образовательного конгресса, 22-23 октября 2010 г. – Алматы: КазНУ им. аль-Фараби, 2010. – С. 148-150.

174. О необходимости постоянного обсуждения проблем учебника // Актуальные вопросы создания современного учебника и учебного книгоиздания в составе новой информационно-коммуникационной среды: Материалы Международной научно-практической конференции, 11-13 февраля 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – С. 3.

175. О роли ректорских советов // Казахстанская правда. – 2010. – 8 декабря.

176. Основные направления совершенствования качества подготовки специальных педагогов в вузе // Вестник КазНПУ им. Абая. Серия Специальная педагогика. – 2010. – № 3. – С. 3-7. (Соавт.: Б.А. Тургунбаева, Г.М. Коржова, З.А. Мовкебаева).

177. Проблема формирования нравственных убеждений личности в контексте этнокультурных ценностей // Вестник КазНПУ им. Абая. Серия Педагогические

науки. – 2010. – № 3. – С. 3-6. (Соавт.: А.Н. Кошербаева, Г.Т. Нысанов).

178. Пути дальнейшего совершенствования образовательного процесса в Республике Казахстан // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2010. – № 1. – С. 88-98. (Соавт.: М.А. Нуриев, А.Н. Якупова, Ж.А. Сейсенбаева).

179. Событие планетарного масштаба // Казахстанская правда. – 2010. – 23 декабря.

180. Создание информационно-коммуникационной инфраструктуры высшего профессионального образования в Республике Казахстан // Известия Кыргызской академии образования. Юбилейный выпуск. – 2010. – № 4 (12). – С. 214-218. (Соавт. С.А. Махмутов).

181. Теоретико-методологические основы (концепция) формирования информационной образовательной среды КазНПУ им. Абая. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – 140 с. (Соавт.: Е.Ы. Бидайбеков, В.В. Гришкун).

182. Яркой жизни страницы [О профессоре Р.Б. Абсаттарове] // Казахстанская правда. – 2010. – 11 ноября.

2011

183. Академик Т.С. Садықов – жұлдызы өшпейтін ұстаз // Садықов оқулары: Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары, 23 қыркүйек 2011 жыл. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ-нің «Ұлағат» баспасы, 2011. – 3-4 б.

184. Ақиқаттың жолында келеді // Ақиқат. – 2011. – № 9. – 7 б.

185. Басты талап – ұлттық болмысты бойына сіңірген маман тәрбиелеу / Сұхбатты жүргізген М. Әбдірайымқызы // Игілік. – 2011. – № 5. – 2-3 бет.

186. Бәсекеге қабілетті білім үшін: Таңдамалы мақалалар мен сұхбаттар / Құрастырған М.Р. Ахметов. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ-нің «Ұлағат» баспасы, 2011. – 360 б.

187. Білім беру үрдісіндегі тәрбиенің бүгінгі таңнан қойылу талабы // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2011. – № 1. – 6-10 б.

188. Білім берудің жаңа көкжиегі // Егемен Қазақстан. – 2011. – 19 ақпан.

189. Білім берудің жаңа көкжиегі // Ақиқат. – 2011. – № 5. – 14 б.

190. Білім мен тәрбиедегі үндестік // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2011. – № 2(5). – 7-12 б.

191. Даналық сыналар кезең // Президент және Халық. – 2011. – 1 сәуір.

192. Елбасы және отандық білім жүйесі: оқу құралы. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 208 б. (Бірлесіп жазған авторлар: С.Б. Даутова, Ж.К. Симтиков).

193. Елбасы және тәуелсіздік // Президент және Халық. – 2011. – 2 желтоқсан.

194. Елбасы – тәуелсіздіктің тірегі // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2011. – № 2(5). – 31-40 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева, Ж.М. Сеитова).

195. Жоғары оқу орындары студенттерінің ұлттық сана-сезімін қалыптастыру // Қазақстан жоғары мектебі

= Высшая школа Казахстана. – 2011. – № 4. – 11-15 б.
(Г. Шолпанқұловамен бірге).

196. Жұмысымыз халықтық тәрбие негіздеріне
лайықталған / Сұхбатты жүргізген А. Әлдибекова //
Жұлдыздар отбасы. – 2011. – №12. – 22-24 бет.

197. Интеллектуалды ұлт қалыптастыру – инно-
вациялық даму кепілі // Ұлттық тәрбие. – 2011. – № 4/5
(7). – 11-14 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев,
Ж.А. Сейсенбаева).

198. Қазақ халқының мерейі // Егемен Қазақстан. –
2011. – 14 сәуір.

199. Қайталанбас тарихи тұлға: Нұрсұлтан Назар-
баевтың өкілеттігін ұзарту – Қазақстанның тұрақты
дамуының кепілі // Президент және Халық. – 2011. –
14 қаңтар.

200. Мен елімізде бір ғана Ұлттық ғылым акаде-
миясының болғанын қалаймын / Сұхбатты жүргізген
Л. Билан // Алаш айнасы. – 2011. – 26 қаңтар.

201. Мені таңғалдырған тұлғалар. – Алматы: Нұр-
Принт, 2011. – 328 б.

202. Рухани және мәдени құндылықтар // Известия
НАН РК. Серия общественных и гуманитарных наук. –
2011. – № 5. – 119-122 б.

203. Ұлттық тәрбие: оқу құралы. – Алматы: Абай
атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 138 б. (М.А. Нуриевпен бірге).

204. Ұлттық тәрбие (салауатты өмір салтын
қалыптастыру): Оқу құралы / Құраст.: К.Н. Нарисбаев,
Р.К. Төлеубекова және т.б. – Алматы: Абай атындағы
ҚазҰПУ, 2010. – 208 б.

205. Ұлттық тәрбие: отбасындағы ұрпақ тәрбиесі: әдістемелік көмекші құрал / Құраст. Р.К. Төлеубекова. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 162 б.

206. Ұлттық тәрбие (салт-дәстүр, әдет-ғұрып негізінде): Оқу құралы / Құраст.: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева, Ә. Оразымбетқызы. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 166 б.

207. Ұлттық тәрбие (ұлттық тәрбиенің этика-эстетикалық негіздері): Оқу құралы / Құраст.: М.А. Нуриев, А.Н. Якупова, Ж.А. Сейсенбаева, К.Ж. Аганина. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 241 б.

208. Ұлттық тәрбие беру негіздері // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2011. – № 3. – С. 7-11. (Р.К. Төлеубековамен бірге).

209. Ұлттық тәрбиенің патриоттық мазмұны: оқу құралы (Құраст.: Л.К. Керимов, К.Н. Нәрібаев, Ж.Ж. Молдабеков, Ұ.М. Әбдіғапбарова, С.С. Нұрқева). – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 542 б.

210. Ұлттық университет – ұтымды таңдау = Национальный университет – достойный выбор // Абай университеті. – 2011. – № 4-5 (сәуір).

211. «Ұстаздың» мақсаты – педагогикалық мамандықтың мәртебесін көтеру // Айқын. – 2011. – 27 қаңтар.

212. Шағын мектептерге қамқорлық қажет // Айқын. – 2011. – 2 қараша.

213. Актуальные проблемы развития академической мобильности в педагогических вузах республики на современном этапе // Академическая мобильность:

механизмы реализации и перспективы развития: Материалы Республиканского семинара, 28 апреля 2011 г. – Алматы: КазНУ им. аль-Фараби, 2011. – С. 4.

214. Все выше рейтинг мировой // Казахстанская правда. – 2011. – 29 марта.

215. Инновации для образования: значимость человеческого капитала в строительстве развитого государства актуализирует проблему воспитания молодого поколения // Казахстанская правда. – 2011. – 18 ноября.

216. Мощный созидающий потенциал // Казахстанская правда. – 2011. – 10 февраля.

217. Приветственное слово // Казахстан в международном образовательном пространстве: Материалы III Международной студенческой научной конференции, 8 апреля 2011 г. В 2-х ч. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2011. – Ч. 1. – С. 3-5.

218. Учитель новой формации: За 20 лет независимого развития страны содержание отечественного педагогического образования и воспитательного процесса качественно изменилось // Казахстанская правда. – 2011. – 26 мая.

2012

219. Әлеуметтік бағыттың басымдылығы // Ақиқат. – 2012. – № 4. – 4-7 б.

220. Басты мақсат – интеллектуалды тұлға тәрбиелеу // Ұлттық тәрбие. – 2012. – № 2 (10). – 6-7 б.

221. Болашақ маманның ұлттық құндылықтарға бағдарланған тұлғасын қалыптастырудың теориясы

мен әдістемесі: оқу құралы. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2012. – 120 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Г.К. Шолпанқұлова, Б.Т. Махметова, А.Е. Берикханова, Д. Кожабеков).

222. Білім берудің жаңа көкжиегі // Егемен Қазақстан. – 2012. – 25 ақпан.

223. Білімді ұрпақ – еліміздің болашағы // Егемен Қазақстан. – 2012. – 18 қыркүйек.

224. Жазушы, ғалым, ұстаз Нығмет Ғабдуллиннің тағылымы // Қазіргі қазақ әдебиеті және Нығмет Ғабдуллин шығармашылығы: әдебиеттанушы ғалым-ұстаз, филология ғылымдарының докторы, профессор, жазушы, Халықаралық Алаш әдеби сыйлығының лауреаты Нығмет Ғабдуллиннің 85 жасқа толуына арналған Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары, 27 желтоқсан. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 3 б.

225. Жаңартпа технологиялар және білім беру мазмұнын ғылыми-зерттеу институтының 2009-2012 жылдар аралығында жасалынған жұмыстарына қысқаша есеп // Ұлттық тәрбие. – 2012. – № 5 (13). – 6-28 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева, А.Е. Садыкова, А.К. Құрманғали).

226. Жаһандануға жұтылып кетпеу үшін бізге ұлттық тәрбиені күшейту керек // Жас қазақ үні. – 2012. – 16 қазан.

227. Жетілдіре түскеніміз абзал // Ана тілі. – 2012. – 14-20 маусым.

228. Жоғары оқу орындарына арналған «Ұлттық тәрбие негіздері»: типтік оқу бағдарламасы // Ұлттық

тәрбие. – 2012. – № 5 (13). – 38-46 б. (Бірлесіп жазған авторлар: С.Т. Иманбаева, Н.Н. Хан, С.И. Қалиева, Г.К. Шолпанқұлова, А.Е. Берікханова).

229. Жоғары оқу орындарында тұлғаның интеллектуалды әлеуетін қалыптастыру – мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық өркендеуінің тиімді факторы // 12 жылдық білім беруге көшу жағдайында болашақ педагогтарды даярлау: республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары, 28 қараша 2012 жыл. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2012. – 3-6 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Ф.Ш. Оразбаева, С.Т. Иманбаева, А.Е. Берікханова).

230. Интеллектуалды ұлт қалыптастыру – инновациялық даму кепілі // Егемен Қазақстан. – 2012. – 18 мамыр.

231. Интеллектуалды ұлт қалыптастыру – инновациялық даму кепілі // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Әлеуметтану және саяси ғылымдар сериясы. – 2012. – № 1 (37). – С. 3-6.

232. Интеллектуалды ұлт қалыптастыру – инновациялық даму кепілі // Функционалдық сауаттылықты дамыту – мұғалімнің интеллектуалды әлеуетін қалыптастырудың негізі: педагогика ғылымдарының докторы, профессор Керімов Лазер Керімұлын есте қалдыру мақсатында және білім беруді дамыту мәселелеріне байланысты ұйымдастырылған ғылыми-практикалық конференция материалдары, 23 қараша 2012 жыл. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 3-9 б.

233. Қазаққа белгілі әулет (Көрнекті ұстаз-ғалым Батырбек Ахметұлы Бірімжановтың 100 жылдығына орай) // Айқын. – 2012. – 28 қаңтар.

234. Қазақстан Республикасының үздіксіз білім беру жүйесінде ұлттың интеллектуалды әлеуетін дамыту тұжырымдамасы: жоба // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Педагогика ғылымдары сериясы. – 2012. – № 4 (36). – С. 3-12. (Бірлесіп жазған авторлар: М.Е. Ермағанбетов, Ж.И. Намазбаева, Ф.Ш. Оразбаева, С.Т. Иманбаева, Н.Н. Хан, С.И. Қалиева, А.Е. Берікханова, Л.М. Нарикбаева).

235. Қазақстан Республикасының үздіксіз білім беру жүйесінде ұлттың интеллектуалды әлеуетін дамыту тұжырымдамасы: жоба // Концепция развития интеллектуального потенциала нации в системе непрерывного образования Республики Казахстан: проект. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2012. – 36 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.Е. Ермағанбетов, Ж.И. Намазбаева, Ф.Ш. Оразбаева, С.Т. Иманбаева, Н.Н. Хан, С.И. Қалиева, А.Е. Берікханова, Л.М. Нарикбаева).

236. Қазақстандық ғажайыптың авторы // Президент және Халық. – 2012. – 21 қыркүйек.

237. Қайраткер [Асқар Құлыбаев туралы] // Президент және Халық. – 2012. – 29 маусым.

238. «Қамесін жөндесе де, оған ешкім сенбейді» / Сұхбатты жүргізген М. Қалдыбай // Жас қазақ. – 2012. – 2 наурыз.

239. Қара шаңырақ // Мәдени мұра = Культурное наследие. – 2012. – № 4 (43). – 4-14 б.

240. Магистранттар мен докторанттарды субъект-бағдарлы психологиялық, педагогикалық дайындаудың әдіснамалық бағыттары // Абай атындағы ҚазҰПУ-нің хабаршысы. Бастауыш мектеп және дене мәдениеті сериясы. – 2012. – № 3. – 13-18 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Б.А. Тұрғынбаева, А.Р. Ерментаева, М.А. Абсатова).

241. Менің таңдауым – бейбітшілік, тұрақтылық, өркендеу! [кандидаттың сайлауалды бағдарламасы] // Алматы ақшамы. – 2012. – 7 қаңтар.

242. Органикалық химия есептер мен жауаптарда. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 243 б. (Бірлесіп жазған авторлар: Б.М. Бутин, М.М. Матаев).

243. Өкіметті кінәләй берген дұрыс емес // Қазақстан – Заман. – 2012. – 26 шілде.

244. Сапалы білім – мемлекет саясатының маңызды саласы // Абай университеті. – 2012. – № 4-5 (сәуір).

245. Ұлттық тәрбие: оқу бағдарламасының жобасы // Ұлттық тәрбие. – 2012. – № 1 (9). – 9-26 б. (Бірлесіп жазған авторлар: М.А. Нуриев, Ж.А. Сейсенбаева).

246. Ұлттық тәрбие төңірегінде кафедра емес, ғылыми-зерттеу институтын ашатын кез келді / Сұхбатты жүргізген С. Жұмабаев // Алаш айнасы. – 2012. – 22 ақпан.

247. Вернуть молодых педагогов в школу / Беседа вела Е. Брусиловская // Класс Time. – 2012. – 8 февраля.

248. Информационные технологии: возможности их использования в условиях МКШ // Проблемы и перспективы развития науки в начале третьего

тысячелетия в странах СНГ: сборник материалов второй Международной научно-практической интернет-конференции, 26-28 мая 2012 г.

249. Концепция развития интеллектуального потенциала нации в системе непрерывного образования Республики Казахстан (проект) // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2012. – № 3-4. – С. 57-68. (Соавт.: М.Е. Ермаганбетов, Ж.И. Намазбаева, С.Т. Иманбаева, Н.Н. Хан, С.И. Калиева, Л.М. Нарикбаева, А.Е. Берикханова).

250. Модель преподавателя высшей школы // Ученые записки Российского государственного социального университета. – 2012. – № 7. – С. 100-115.

251. Мой выбор – мир, стабильность, процветание! [предвыборная программа кандидата в депутаты] // Вечерний Алматы. – 2012. – 7 января.

252. Молодежь – это завтрашний день // Вечерний Алматы. – 2012. – 27 ноября.

253. Надежный ориентир в достижении целей [Послание Президента – руководство к действию] // Экономика. – 2012. – 23-29 ақпан.

254. Научно-теоретические основы формирования педагогических кадров новой формации // Ученые записки Российского государственного социального университета. – 2012. – № 6. – С. 65-70.

255. Национальный университет – достойный выбор // Абай университеті. – 2012. – № 4-5 (апрель).

256. Новые подходы к организации подготовки специального педагога в условиях кредитной технологии

обучения // Білім әлемінде = В мире образования. – 2012. – № 2. – С. 3-8. (Соавт.: Б.А.Тургунбаева, Г.М. Коржова, З.А. Мовкебаева).

257. Органическая химия в вопросах и ответах. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 250 с. (Соавт.: Б.М. Бутин, М.М. Матаев).

258. Основные дидактические условия эффективного использования ИКТ при организации обучения в сельской МКШ // Передовые научные разработки: Материалы 8-й Международной научно-практической конференции, 27 августа-5 сентября 2012 г. – Прага, 2012. – С. 30-32.

259. Основы национального воспитания (типовая учебная программа) // Ұлттық тәрбие. – 2012. – № 6 (14). – С. 32-41. (Соавт.: С.Т. Иманбаева, Н.Н. Хан, С.И. Калиева, А.Е. Берикханова, Г.К. Шолпанкулова).

260. Педагогическая инноватика как социокультурный феномен // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2012. – № 2. – С. 16-19.

261. Психологические вопросы развития творческой интеллектуальной личности // Педагогика және психология = Педагогика и психология. – 2012. – № 3-4. – С. 107-112. (Соавт. Ж.И. Намазбаева).

262. Психологические основы современной высшей школы. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 456 с. (Соавт. А.П. Сейтешев).

263. Психолого-педагогические проблемы формирования личности будущих специалистов // Вестник КазНПУ им. Абая. Серия Психология. – 2012. – № 1 (30). – С. 3-9.

264. Учитель и современное инновационное образование / Беседу вела М. Уюкбаева // Мысль. – 2012. – № 3. – С. 23-27.

2013

265. Арман мен талап жетелеген ел азаматы // Ұлттық тәрбие = Национальное воспитание. – 2013. – № 2 (16). – 10-13 б.

266. Ғылым, білім – өркендеу кепілі / Сұхбаттасқан Н. Жұмахан // Дала мен қала. – 2013. – 11 наурыз.

267. Жасампаздықтың жаңа межесі // Айқын. – 2013. – 16 қаңтар.

268. Жасампаздықтың жаңа межесі // Ақиқат. – 2013. – № 3. – 5-7 б.

269. Қазақты оятқан «ҚАЗАҚ» // Қазақ. – 2013. – 2-8 ақпан.

270. Қатырма қағаз бизнес болып барады: мұны оңтайландыру арқылы оңалтуға мүмкіндік бар // Егемен Қазақстан. – 2013. – 12 наурыз.

271. Мықты мемлекет – нұрлы болашақ кепілі // Егемен Қазақстан. – 2013. – 19 қаңтар.

272. Интеллектуальная нация – залог инновационного развития // Мысль. – 2013. – № 3. – С. 2-6.

273. Компетентные педагоги – гарант успешного будущего // Казахстанская правда. – 2013. – 14 марта.

**С. Ж. ПРӘЛИЕВТИҢ РЕДАКЦИЯСЫМЕН
ШЫҚҚАН ЕҢБЕКТЕРІ**

**ТРУДЫ, ИЗДАНИЕ ПОД РЕДАКЦИЕЙ
С.Ж. ПРАЛИЕВА**

WORKS EDITED BY S.J. PRALIYEV

1. Ақпараттық-инновациялық парадигмасының қалыптасуы жағдайындағы Қазақстанның қоғамдық ғылымдары: ҚР ҰҒА академигі Қошанов Аманжол Қошанұлының туғанына 75 жыл толуына арналған халықаралық ғылыми конференция материалдары, 12 қазан 2009 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2009. – 848 б.

2. Алаш және Тәуелсіз Қазақстан: идеялар және ұстанымдар сабақтастығы: Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 21 қараша 2008 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2008. – 476 б.

3. Аты аңызға айналған: [Кеңес Одағының Батыры, даңқты қолбасшы, әскери жазушы Б. Момышұлының 100 жылдығына арналған басылым]. – Алматы: Тоғанай, 2010. – 556 б.

4. Білім беру жүйесін модернизациялаудың қазіргі әдістері: Ш.Ш. Шаяхметовтің 70 жылдығына арналған республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 4 сәуір 2009 ж. 2 т. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2009.

5. Дарынды жас ғылымдар – ХХІ ғасырдың жаршысы: Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 12-13 желтоқсан 2002 ж. / КазМемҚызПИ. – Алматы: Ұмай, 2002. – 398 б.

6. Жақыпова Ұ.Н. Түркістан жұлдызды қыздары: эссе жинағы. – Түркістан: Тұран, 2003. – 200 б.

7. Қазақстан халықаралық білім беру кеңістігінде // Казахстан в международном образовательном пространстве: Материалы Международной студенческой научной конференции, посвященной 80-летию КазНПУ им. Абая и 15-летию кафедры русской филологии для иностранцев, 30 октября 2008 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – 330 с.

8. Қазақстан халықаралық білім беру кеңістігінде = Казахстан в международном образовательном пространстве: Материалы III Международной студенческой научной конференции, 8 апреля 2011 г. 2 ч. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2011. – 368 с.

9. Қазіргі қазақ әдебиеті және Нығмет Ғабдуллин шығармашылығы: әдебиеттанушы ғалым-ұстаз, филология ғылымдарының докторы, профессор, жазушы, Халықаралық Алаш әдеби сыйлығының лауреаты Нығмет Ғабдуллиннің 85 жасқа толуына арналған Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары, 27 желтоқсан. – Алматы: Ұлағат, 2012. – 116 б.

10. Отан тарихының әдіснамасы мен тұжырымдамасының өзекті мәселелері атты Қасымбаев оқулары: Халықаралық ғылыми тәжірибелік конференциясының

материалдары, 21-22 желтоқсан 2010 жыл. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 484 б.

11. Педагогика және психология: ғылыми-әдістемелік журнал = Педагогика и психология: научно-методический журнал. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ.

12. Рухани-ғылыми мұра: республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары, 7 қараша 2008 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2008. – 478 б.

13. Садықов оқулары: халықаралық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары, 24 қыркүйек 2010 ж. = Садықовские чтения: Материалы Международной научно-теоретической конференции, 24 сентября 2010 г. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 424 б.

14. Садықов оқулары: халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары, 23 қыркүйек 2011 ж. = Садықовские чтения: Материалы международной научно-теоретической конференции, 23 сентября 2011 г. – Алматы: Ұлағат, 2011. – 328 б.

15. Табылдиев Ә. Ұлттық тәрбие: оқу-әдістемелік құрал. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 332 б.

16. Тарихтың тағылым айдыны: Абай атындағы ҚазҰПУ-дың тарих факультетіне 75 жыл. – Алматы: Атамұра, 2009. – 288 бет.

17. Ұлттық білім берудің қазіргі мәселелері және оларды шешу жолдары: педагогика ғылымдарының докторы, профессор К.А. Оразбекованың 70-жылдығына

арналған халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 24 қараша 2010. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 238 б.

18. Ұлттық тәрбие негіздері: дәрістер курсы (эксперименттік). – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 91 б.

19. Ұлттық тәрбие: республикалық ғылыми-көпшілік журнал = Национальное воспитание: республиканский научно-общественный журнал. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ.

20. Ұлттық тәрбие-өркениетті қоғам құру жағдайында адам ресурстарын қалыптастыру кепілі: республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 11 қараша 2010 ж. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 284 б.

21. Ұлттық тәрбие: таңдамалы лекциялар курсы. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 302 бет.

22. Ұлттық тәрбие: Ұлттық тәрбиенің этика-эстетикалық негіздері: оқу құралы / Құраст.: М.А. Нуриев, А.Н. Якупова және т.б. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2011. – 241 б.

23. Извлечения из письменных источников о средневековых городах Сауран и Сыганак / Авт. предисл. и сост. М. Елеуов; МКТУ им. Ясави и др. – Туркестан, 2005. – 96 с.

24. Иманалиева Р.Б. Этнолингвистические вопросы исследования пространственной ориентации в казахском языке (сопоставительно-типологический аспект) / МКТУ им. Ясави. – Туркестан: МКТУ, 2005. – 152 с.

25. Модернизация высшего образования и науки: пути и перспективы инновационного развития: Материалы Международной научной конференции, посвященной 70-летию почетного ректора КазНПУ им. Абая академика НАН РК Т.С. Садыкова, 18 октября 2008 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2008. – 792 с.

26. Нарibaев М.К. Становление, развитие и повышение эффективности внешнеэкономической деятельности Казахстана (на примере связей с Турцией и Организацией экономического сотрудничества) / МОН РК, МКТУ им. Ясави, Ин-т исследования связей тюркоязычных стран. – Туркестан, 2005. – 151 с.

27. Основные приоритеты и направления реализации Послания Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана»: Материалы Республиканской научно-практической конференции, 29 апреля 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – 722 с.

28. Основные приоритеты модернизации общества в свете послания Президента РК Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Через кризис к обновлению и развитию»: Материалы Республиканской научно-практической конференции, 29 мая 2009 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2009. – 696 с.

29. Победа советского народа в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. и современность: материалы научно-теоретической конференции, посвященной

65-летию Великой Победы, 7 апреля 2010 г. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – 327 с.

30. Токмухамед Садыков. Научные труды. Т. 1, 2. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2010. – 400 с.

31. Токмухамед Садыков. Научные труды. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2011. – Т. 3. – 388 с.

**С.Ж. ПРӘЛИЕВТИҢ ҒЫЛЫМИ
ЖЕТЕКШІЛІГІМЕН ҚОРҒАЛҒАН ДОКТОРЛЫҚ
ЖӘНЕ КАНДИДАТТЫҚ ДИССЕРТАЦИЯЛАР**

**ДОКТОРСКИЕ И КАНДИДАТСКИЕ
ДИССЕРТАЦИИ, ВЫПОЛНЕННЫЕ ПОД
НАУЧНЫМ РУКОВОДСТВОМ
С.Ж. ПРАЛИЕВА**

**DOCTORAL AND CANDIDATE THESES
DEFENDED UNDER THE SCIENTIFIC
SUPERVISION OF S.J. PRALIYEV**

**Докторлық диссертациялар
Докторские диссертации
Doctoral theses**

1. Абсатова М.А. Теоретико-методологические основы формирования поликультурной компетентности старшеклассников. Алматы, 2008.

2. Бегалиева С. Б. Научные основы формирования творческой активности будущих учителей средствами современных педагогических технологий. Алматы, 2010.

3. Беркимбаев К.М. Болашақ экология мамандарын кәсіби даярлаудағы информатикалық пәндері оқыту үдерісінің педагогикалық жүйесі. Түркістан, 2007.

4. Кенесбаев С.М. Педагогические основы подготовки будущих учителей навыкам использования новых информационных технологий в системе высшего педагогического образования. Туркестан, 2006.

5. Масырова Р.Р. Тенденции развития инноваций в среднем общем образовании Казахстана. Алматы, 2008.

6. Махмутов С.А. Теоретико-методологические основы единой информационной системы мониторинга качества высшего профессионального образования. Алматы, 2010.

7. Нарикбаева Л. М. Развитие профессиональной одаренности будущего специалиста в высшей педагогической школе: Дис. ... д-ра пед. наук. Алматы, 2008.

8. Оналбек Ж.К. Научно-педагогические основы подготовки будущих учителей к организации физкультурно-оздоровительных мероприятий учащихся. Туркестан, 2007.

9. Оспанова Б.А. Педагогические основы формирования креативности будущего специалиста в системе университетского образования. Туркестан, 2006.

Кандидаттық диссертациялар
Кандидатские диссертации
Candidate theses

1. Абуова Н.А. Развитие индустриально-педагогических колледжей в Казахстане (1991-2005). Туркестан, 2005.

2. Асанова Р.А. Педагогические условия деятельности учителя по реализации инновационных образовательных технологий в школе. Алматы, 2010.

3. Джужбаева Г.С. Қашықтықтан оқыту технологиялары негізінде студенттердің танымдық іс-әрекетін қалыптастыру. Алматы, 2010.

4. Еримбетова Г.Х. Б. Момышұлының шығармаларының негізінде оқушы жастарға патриоттық тәрбие беру: Педагогика ғылымдары кандидатының диссертациясы. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 24 б.

5. Зубайраева З.А. Жетім балалардың тұлғалық әлеуметтенуінің педагогикалық шарттары. Түркістан, 2009.

6. Исабаева Д.Н. Бастауыш сынып оқушыларының танымдық қызығушылығын қалыптастыруда ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолдану әдістемесі. Алматы, 2009.

7. Касенова Л.Г. Формирование общеучебной компетенции учащихся школы-гимназии (на материалах предмета физики). Туркестан, 2010.

8. Козбагарова Б.С. Межпредметные связи в аспекте кредитной технологии обучения. Туркестан, 2009.

9. Нукетаева Д.Ж. Қазақ хандығы тұсындағы заң жүйесі негізінде оқушыларға құқықтық тәрбие беру. Алматы, 2010.

10. Нысанов Г.Т. Формирование нравственных убеждений старшеклассников на основе этнокультурных ценностей. Алматы, 2010.

11. Салпынова К.К. Жаратылыстану бойынша білімнің үздіксіз танымдық деңгейін арттыру жолдары. Алматы, 2010.

ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ӘЛПБИЛІК КӨРСЕТКІШІ

АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ

ALPHABETICAL PAPER INDEX

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің ақпараттық білім ортасын қалыптастыру тұжырымдамасы жайлы *116*

Азамат, ғалым, қайраткер *144*

Академик Т.С. Садықов – ғалым, ұстаз, қайраткер *117*

Академик Т.С. Садықов және оның Қазақстанның жоғары мектебінің дамуындағы рөлі *145*

Академик Т.С. Садықов – жұлдызы өшпейтін ұстаз *183*

Ақиқаттың жолында келеді *184*

Алаш мұрасы қамқорлығымызда *94*

Алғы сөзі *118*

Арман мен талап жетелеген ел азаматы *265*

Арулардың ардақты ордасы *50*

Ахаң дәріс оқыған аудиториядан ескен леп *95*

Ашылу сөзі *75*

Әлеуметтік бағыттың басымдылығы *219*

Басты мақсат – интеллектуалды тұлға тәрбиелеу *220*

Басты талап – ұлттық болмысты бойына сіңірген маман тәрбиелеу *185*

Бауыржан Момышұлы ерлігі ешқашан ұмытылмайды *146*

Бәрі де елдің ертеңі үшін *76*

Бәсекеге қабілетті білім үшін *119, 186*

Бәсекеге қабілетті маман тәрбиелеу – басты мұрат *96*

Болашақ маманның ұлттық құндылықтарға бағдар-

ланған тұлғасын қалыптастырудың теориясы мен әдістемесі 221

Болашақ мұғалімдерді оқушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруға даярлау 147

Бүгінгі заман және ғалым 148

Білікті мамандар – біздің мақтанышымыз 19

Білім – арзан, білу – қымбат 68

Білім беру жүйесіндегі жаңашыл үрдістер 120

Білім беру сапасы және оқу үдерісін жетілдіру 121

Білім беру траекториясын анықтау және оқу процесіндегі реформаны тереңдету 122

Білім беру үрдісіндегі тәрбиенің бүгінгі таңнан қойылу талабы 187

Білім берудің жаңа көкжиегі 188, 189, 222

Білім – қоғам дамуының кепілі 149

Білім мен тәрбиедегі үндестік 190

Білімді ақпараттандыру – ғылыми-практикалық іс-әрекет және педагогикалық кадрларды дайындау бағыты (міндеттер мен проблемалар) 150

Білімді елдің жүзі жарық 97

Білімді ұрпақ – еліміздің болашағы 223

Білімді ұрпақ тәрбиелеу елдігімізге сын 151

Ғаламдық жаһандану және ұлттық білім 152

Ғылым, білім – өркендеу кепілі 266

Даналық сыналар кезең 191

Дарын иесі 91

Елбасы және отандық білім жүйесі 192

Елбасы және тәуелсіздік 193

Елбасы – тәуелсіздіктің тірегі 194

- Елбасының сарабал саясаты 98
- Елін, жерін жан-тәнімен қорғайтын, білімді ұрпақ тәрбиелеуден асқан жауапты міндет жоқ 92
- Жазушы, ғалым, ұстаз Нығмет Ғабдуллиннің тағылымы 224
- Жалпы және бейорганикалық химия: лабораториялық практикум 85
- Жалпы химия: оқу құралы 58
- Жанұзақ Қасымбаев – отандық тарих ғылымының майталманы 153
- Жаңа заманға – жаңа мұғалім 123
- Жаңа реформа – ХХІ ғасырдың талабы 59
- Жаңартпа технологиялар және білім беру мазмұнын ғылыми-зерттеу институтының 2009-2012 жылдар аралығында жасалынған жұмыстарына қысқаша есеп 225
- Жасампаздықтың жаңа межесі 267, 268
- Жаһандану үдерісіндегі жастарға ұлттық тәрбие берудің рөлі 154
- Жаһандануға жұтылып кетпеу үшін бізге ұлттық тәрбиені күшейту керек 225
- Жеңіс – халқымыздың қаһармандығының жемісі 155
- Жетілдіре түскеніміз абзал 227
- Жоғары оқу орнындағы оқу-тәрбие процесінде болашақ мұғалімнің кәсіби бейімделуі 35
- Жоғары оқу орындары студенттерінің ұлттық сана-сезімін қалыптастыру 195
- Жоғары оқу орындарына арналған «Ұлттық тәрбие негіздері» 228

Жоғары оқу орындарында тұлғаның интеллектуалды әлеуетін қалыптастыру – мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық өркендеуінің тиімді факторы 229

ЖОО-да «Ұлттық тәрбие» пәнін ендіруді ұйымдастырудың педагогикалық аспектілері 124

ЖОО-да «Ұлттық тәрбие» пәнін ендірудің ұйымдастырудың педагогикалық мәселелері 125

Жұмысымыз халықтық тәрбие негіздеріне лайықталған 196

Интеллектуалды ұлт қалыптастыру – инновациялық даму кепілі 197, 230, 231, 232

Интеллектуалды ұлт ұстазын біз тәрбиелейміз 99

Кейбір гидразин қосылысты физиологиялық активті туындылардың синтезі 69

Компьютерді пайдаланып жоғары молекулалық қосылыстар тақырыбынан жаттығулар мен есептерді шығару жолдары 70

Қажымаған қайраткер 156

Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институты ХХІ ғасыр қарсаңында 20

Қазақ тіліндегі ғылыми-зерттеу терминдерінің анықтамасы 36

Қазақ халқының мерейі 198

Қазаққа белгілі әулет 233

Қазақстан Республикасының үздіксіз білім беру жүйесінде ұлттың интеллектуалды әлеуетін дамыту тұжырымдамасы 234, 235

Қазақстандағы индустриалды-педагогикалық колледждердің даму перспективасы мен мониторингі 77

- Қазақстандық ғажайыптың авторы 236
- Қазақты оятқан «ҚАЗАҚ» 269
- Қазақтың көрнекті қыздары 21
- Қазіргі педагогикалық білімнің даму стратегиялық бағдары 126
- Қазіргі педагогикалық технологиялар құралдары арқылы болашақ мұғалімдердің шығармашылық белсенділігін қалыптастыру тұжырымдамасы туралы 157
- Қайраткер 237
- Қайталанбас тарихи тұлға: Нұрсұлтан Назарбаевтың өкілеттігін ұзарту – Қазақстанның тұрақты дамуының кепілі 199
- Қамесін жөндесе де, оған ешкім сенбейді» 238
- Қара шаңырақ 100, 239
- Қаржы үнем мен ұқыптылықты қалайды 101
- Қатырма қағаз бизнес болып барады: мұны оңтайландыру арқылы оңалтуға мүмкіндік бар 270
- Қашықтықтан оқыту технологиялары негізінде студенттердің танымдық іс-әрекетін қалыптастырудың ерекшеліктері 158
- Құттықтау сөзі 86, 102, 103
- Қыздар сұлу көрінер білімімен 22
- Қыздардың қара шаңырағы 51
- Магистранттар мен докторанттарды субъект-бағдарлы психологиялық, педагогикалық дайындаудың әдіснамалық бағыттары 240
- Мақсатымыз – кәсіби біліктілігі жоғары мамандар даярлау 159
- Мамандар шет елдерде дайындалады 16
- Мәдени мұра ұлттық стратегиялық бағдарламасы 127

Мен елімізде бір ғана Ұлттық ғылым академиясының болғанын қалаймын 200

Мені таңғалдырған тұлғалар 201

Менің таңдауым – бейбітшілік, тұрақтылық, өркендеу! 241

Б. Момышұлының мұралары – патриоттық тәрбие берудің өзегі 78

Мықты мемлекет – нұрлы болашақ кепілі 277

Оқу процесін инновациялық түрде ұйымдастыру – заман талабы 87

Оқу процесін ұйымдастыру барысында педагогикалық технологияның рөлі 79

Органикалық синтез. Практикум. Коллоквиум есептері 52

Органикалық химия 60

Органикалық химия есептер мен жауаптарда 242

Органикалық химия пәні бойынша есептер шығару: оқу-әдістеме құралы 37

Өкіметті кінәләй берген дұрыс емес 243

П-нитрофенокси және оксазаспирундецен топтары бар жаңа фосфондар синтезі 71

Пәнаралық байланысты жүзеге асырудың теориялық мәселелері 160

Рухани және мәдени құндылықтар 201

Сапалы білім – мемлекет саясатының маңызды саласы 244

Саясатқа сарабалдық қажет 104

Сәруар 161

Сын сағатта сын бермейміз 128

- Талғам мен талап немесе қазақ диаспорасы мен
оралмандардың балаларын оқыту мәселесі хақында 53
- Таным және студент 93
- Тарих біздің көз алдымызда жасалды» 88
- Тарих факультетінің ұжымына 129
- Тарихы терең, келешегі кемел оқу орны 105
- «Түркі дүниесі түгел болуға қызмет етудеміз» 80
- Түркістан университеті – түрік халықтарының білім
бесігі 61
- Тілші және әдебиетші ұстаз – ғалымдар 130
- Ұлағат ұялаған білім ордасы 131
- Ұлтжандылыққа ұрпақты салт-дәстүр, әдет-ғұрып
негізінде тәрбиелеу мәселелері 162
- Ұлттығымыздың ұстыны – ұлттық тәрбие 132
- Ұлттық ардың ұлағатты ұясы 62
- Ұлттық идея, елдік мұрат – басты бағытымыз 133
- Ұлттық тәрбие 202
- Ұлттық тәрбие: оқу бағдарламасының жобасы 245
- Ұлттық тәрбие: отбасындағы ұрпақ тәрбиесі 204
- Ұлттық тәрбие: пәнді білім беру процесіне жүйелі
ендірудің негізі 164
- Ұлттық тәрбие (салауатты өмір салтын қалыптастыру) 203
- Ұлттық тәрбие (салт-дәстүр, әдет-ғұрып негізінде) 205
- Ұлттық тәрбие (ұлттық тәрбиенің этика-эстетикалық
негіздері) 206
- Ұлттық тәрбие беру негіздері 207
- Ұлттық тәрбие және жаһандану 134
- Ұлттық тәрбие – замана талабы 163

- Ұлттық тәрбие төңірегінде кафедра емес, ғылыми-зерттеу институтын ашатын кез келді *246*
- Ұлттық тәрбиені дәріптеу – бүгінгі күн талабы *135*
- Ұлттық тәрбиенің басты тетіктері *166*
- Ұлттық тәрбиенің патриоттық мазмұны *209*
- Ұлттық университет – ұтымды таңдау *210*
- Ұлтымыздың тұңғыш педагог-ректоры *106*
- Ұлы даланың ұлы қыздары *63*
- Ұрпағымыздың сана сарайын нұрландырсақ *64*
- Ұстаз. Ғалым. Қайраткер *107*
- Ұстаздың мақсаты – педагогикалық мамандықтың мәртебесін көтеру *2110*
- Үздік білім жолда қалдырмайды *17*
- Халықтар достығын нығайтудағы ХҚТУ-дің қызметі *72*
- ХҚТУ – Елбасы ашқан тұңғыш университет *89*
- Шағын мектептерге қамқорлық қажет *212*
- Шетелдерде қазақ жастары неге аз оқиды? *15*
- Ырым-тыйымның тәрбие үрдісіндегі рөлі *167*
- Этнокөркемәдениет оқу-ғылыми шығармашылық орталығының маңызы *168*
- XXI ғасыр ұрпақтары әлемдік білім жетістіктерін терең меңгеруі қажет *169*
- 82 жылдық тарихы бар факультет *170*
- Аккредитация как основная процедура оценки качества высшего образования *81*
- Активизация познавательной деятельности учащихся с использованием инновационных технологий обучения *108*

Актуальные проблемы развития академической мобильности в педагогических вузах республики на современном этапе 213

Актуальные проблемы формирования личности будущих специалистов 136

Альма-матер учителей отмечает юбилей 109

Ацетаты о- и м- ди(пропинилокси)бензолсодержащих изомерных пиперидиновых спиртов и гликолей 9

Вернуть молодых педагогов в школу 247

Взаимодействие директора школы с учительской молодежью как одно из условий их успешной профессиональной адаптации 38

Взаимосвязь и взаимозависимость межличностных отношений и их влияние на успешность профессиональной адаптации начинающего учителя 39

Влияние качества вузовского образования на адаптацию начинающего учителя 82

Все выше рейтинг мировой 214

Вступительная статья 110

Вступительное слово 111

Высокий уровень науки и образования – залог обеспечения социального благополучия и повышения качества жизни 171

Высшее педагогическое образование: проблема новой методологии управления 112

Гендер и Женский образ мира 40

Гидратация о-, м-, п- ди(пропинилокси) бензолов и их гликолей 13

Главному педагогическому вузу страны – 80 лет *137*
Дистанционное образование в Республике Казахстан:
от идеи до практики *23*

Дистанционное обучение в Казахстане: опыт вне-
дрения его в Казахстанском государственном женском
педагогическом институте *41*

Дистанционное обучение – в открытое образователь-
ное пространство *24*

Дистанционное обучение и его реализация в
Казахстане на примере КазГос ЖенПИ *25*

Дистанционное обучение – как одно из приоритетных
направлений национальной модели образования в XXI
веке *26*

Закономерность взаимодействия параллельно дви-
жущихся вихревых струй, образующихся от дискретно
расположенных источников *73*

Знанию нет границ *14*

Инновации для образования: значимость чело-
веческого капитала в строительстве развитого госу-
дарства актуализирует проблему воспитания молодого
поколения *215*

Инновационная учебная программа «Казахская
леди» *54*

Интеллектуальная нация – залог инновационного
развития *272*

Интерактивная тестирующая программа «Помощь
абитуриенту» *65*

Информатизация образования как деятельность и
направление подготовки педагогических кадров *172*

Информационные технологии: возможности их использования в условиях МКШ 248

Использование компьютерной технологии в процессе преподавания химии в общеобразовательной и высшей школе 27

Использование регуляторов роста растений для ускорения черенков и семян кустарников и деревьев 55

Использование рост стимулирующей активности ацетилсодержащих соединений пиперидинового ряда 5

КазНПУ им. Абая – центр разработки инновационных образовательных технологий 113

Компетентные педагоги – гарант успешного будущего 273

Консолидация сил – путь к успеху 138

Концепции практическая ценность 139

Концепция развития интеллектуального потенциала нации в системе непрерывного образования Республики Казахстан (проект) 249

Культура общения в профессиональной деятельности современного педагога 83, 90

Межмолекулярные комплексы кетонов и едкого кали в реакции этилирования 4

Методологические проблемы дистанционного обучения 28

Мировой финансово-экономический кризис и вузы 140

Модель казахстанской университетской интеграции образования и науки 173

- Модель преподавателя высшей школы 250
- Мой выбор – мир, стабильность, процветание! 251
- Молодежь – это завтрашний день 252
- Мощный созидающий потенциал 216
- Надежный ориентир в достижении целей 253
- Научно-педагогические основы профессиональной адаптации молодых специалистов в системе ВУЗ – общеобразовательная школа 56
- Научно-теоретические основы формирования педагогических кадров новой формации 254
- Национальный университет – достойный выбор 255
- Новые информационные технологии. Вопросы использования их в образовательном процессе 29
- Новые подходы к организации подготовки специального педагога в условиях кредитной технологии обучения 256
- О взаимодействии п- ди(пропинилокси) бензола с 1, 2, 5-триметилпиперидоном-4 6
- О взаимодействии п- ди(пропинилокси) бензола с карбонильными соединениями 2
- О взаимодействии п- дипропинилоксибензола с карбонильными соединениями 3
- О механизме категирования вуза 18
- О необходимости постоянного обсуждения проблем учебника 174
- О роли ректорских советов 175
- Общие проблемы высшего образования в современных рыночных условиях 30
- Органическая химия в вопросах и ответах 256

Основные дидактические условия эффективного использования ИКТ при организации обучения в сельской МКШ 258

Основные направления совершенствования качества подготовки специальных педагогов в вузе 176

Основы национального воспитания (типовая учебная программа) 259

Педагогическая инноватика как социокультурный феномен 260

Подготовка и переподготовка педагогических кадров на рубеже XXI века 31, 42

Подготовка учителя к организации воспитательного процесса на современном этапе 84

Приветственное слово 114, 217

Проблема формирования нравственных убеждений личности в контексте этнокультурных ценностей 177

Проблемы и перспективы профессиональной подготовки современного учителя 141

Программа «Самопознание» – основа нравственно-духовного развития человека 43, 44

Профессиональная адаптация будущего учителя в учебно-воспитательном процессе высшего учебного заведения 45

Профессиональная адаптация начинающего учителя как педагогическая проблема 46

Профессионально-педагогическая адаптация молодых специалистов в системе ВУЗ – средняя общеобразовательная школа 32, 47

Процесс адаптации студентов к вузовской познавательной деятельности 33

Психологические вопросы развития творческой интеллектуальной личности 261

Психологические основы современной высшей школы 262

Психолого-педагогические проблемы формирования личности будущих специалистов 263

Пути дальнейшего совершенствования образовательного процесса в Республике Казахстан 178

Реализация инновационных технологий обучения в школе средствами народной педагогики казахов 142

Реализация Лиссабонской конвенции о признании квалификаций, относящихся к высшему образованию в европейском регионе 48

Синтез гликолей на основе изомерных ди(пропинилокси) бензолов 7

Синтез ди(пропинилокси) бензолсодержащих 1-метилпиперидин - 4-олов и их превращения 10

Синтез и некоторые превращения спиртов на основе дипропаргилового эфира 1

Синтез и строение о- и м- ди(пропинилокси) бензолсодержащих 1, 2, 5-триметилпиперидиновых спиртов и гликолей 8

Синтез о-, м-, п- ди(пропинилокси) бензолсодержащих спиртов и гликолей 11

Система управления качеством подготовки специальных педагогов 143

Событие планетарного масштаба 179

Создание информационно-коммуникационной инфраструктуры высшего профессионального образования в Республике Казахстан 180

Теоретико-методологические основы (концепция) формирования информационной образовательной среды КазНПУ им. Абая 181

Теоретические основы профессиональной подготовки учителей 34

Успехи и перспективы создания химических средств защиты и регуляторов роста растений в Казахстане 57

Учитель и современное инновационное образование 264

Учитель новой формации 218

Учитель – профессия творческая 115

Ферросплавные катализаторы в процессе гидрирования бензола 74

Циклизация арокси- и алинилопропилиловых спиртов в производимые бензопирана и хинолина 12

Человеческие ценности – основа «самопознания» 66

Экспериментальные работы высокомолекулярной концентрации 49

Экспертная система «Тестирование» 67

Яркой жизни страницы 182

**БІРЛЕСІП ЖАЗҒАН АВТОРЛАРДЫҢ ЕСІМДЕР
КӨРСЕТКІШІ**

ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ СОАВТОРОВ

NAME INDEX OF CO-AUTHORS

- Абсатова М.А. 240
Абуова Н. 77
Агалина Қ.Ж. 124, 207
Агафонова С.Н. 8
Азербает И.Н. 1
Асанова Р. 108, 142
Байназарова Б.М. 58
Балабеков О.С. 73
Балабекова М.О. 73
Балыкбаев Т.О. 18
Басымбеков М.Б. 13
Бегалиева С.Б. 157
Бектенов Н. 70
Берикханова А.Е. 221, 249, 259
Берікханова А.Е. 228, 229, 234, 235
Бидайбеков Е.Ы. 150, 172, 181
Бөлеев Қ. 164
Бутин Б.М. 58, 60, 70, 242, 257
Викторов С.В. 73
Волненко А.А. 73
Гришкун В.В. 181
Даутова С.Б. 192
Демкин В.П. 26, 28
Джузбаева Г.С. 147, 158
Джусубалиева Д.М. 26, 28, 31
Ержанов К.Б. 1-10, 12,
Еримбетова Г. 82
Еримбетова Г.Х. 78
Ермағанбетов М.Е. 234, 235, 249
Ерментаева А.Р. 240
Жазыкбаева К. 90
Жайлау С.Ж. 58, 60
Жапбасбаев У.К. 18
Жураковский В.М. 23
Ибраева А. 74
Ильясов Е.Г. 60
Иманбаева С.Т. 228, 229, 234, 235, 246, 259
Искаков Б.М. 18
Калиева С.И. 249, 259
Кенбаева Р.М. 10
Керимов Л.К. 164, 208
Керімов Л. 93, 209
Ким В.А. 90

- Кожабеков Д. 221
Колхосова С.С. 9
Кондаков А.М. 23
Корганбаев Б.Н. 73
Коржова Г.М. 143, 176, 256
Кошербаева А.Н. 177
Қалиева С.И. 227, 234, 235
Құлжабаева А. 71
Құралбаева А.А. 160
Құрманғали А.К. 225
Құрсабаев М.Қ. 152
Лекеров А.А. 7
Майер Г.В. 26
Масырова Р.Р. 77
Матаев М.М. 242, 257
Махметова Б.Т. 221
Махмутов С.А. 65, 67, 180
Мовкебаева З.А. 143, 176, 256
Мусин М.А. 1
Намазбаева Ж.И. 234, 235, 249
Нарибаев К.Н. 231
Нарикбаева Л.М. 234, 235, 249
Нуриев М.А. 121, 122, 124, 135, 141, 152, 162, 164, 166, 177, 194, 197, 203, 206, 225, 245
Нысанов Г.Т. 176
Оразбаева Ф.Ш. 229, 234, 235
Оразымбетқызы Ә. 205
Пестерев А.А. 65, 67
Полатбеков Н.П. 4
Садыков Т.С. 3-13
Садыкова А.Е. 225
Садықова А. 70
Салыкбаев Б.Г. 65, 67
Сеитова Ж.М. 167, 194
Сейсенбаева Ж.А. 121, 122, 135, 162, 164, 167, 178, 194, 197, 206, 207, 225, 245
Сейітова Ж. 162
Серикбаев К.Б. 11
Серикбаев К.С. 8
Симтиков Ж.К. 192
Слепов С.Б. 65, 67
Стамқұл Ө. 85
Төлеубекова Р.К. 135, 164, 204, 205, 208
Тургунбаева Б.А. 143, 176, 256
Туреханов Т.М. 1
Тұрғынбаева Б.А. 240
Тұртабаев С. 85
Хан Н.Н. 228, 234, 235, 249, 259
Цыренжапова Г.Г. 122, 141
Шолпанқұлова Г.К. 259
Шолпанқұлова Г. 195, 221, 228
Якупова А.Н. 122, 178, 207

МАЗМУНЫ

Оқырмандарға.....	7
Педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры, Серік Жайлауұлы Пірәлиевтің өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері.....	10
Педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры С.Ж. Пірәлиевтің ғылыми-педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркі.....	22
Педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры, С.Ж. Пірәлиевтың өмірі мен еңбектері туралы әдебиет.....	73
Еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші.....	77
С.Ж. Пірәлиевтың редакциясымен шыққан еңбектері.....	116
С.Ж. Пірәлиевтің ғылыми жетекшілігімен қорғалған докторлық және кандидаттық диссертациялар.....	122
Еңбектерінің әліпбилік көрсеткіші.....	125
Бірлесіп жазған авторлардың есімдер көрсеткіші.....	140

СОДЕРЖАНИЕ

К читателям.....	8
Основные даты жизни и деятельности доктора педагогических наук, профессора, члена-корреспондента Национальной академии наук Республики Казахстан С.Ж. Пралиева.....	14
Краткий очерк научно-педагогической и общественной деятельности доктора педагогических наук, профессора, члена-корреспондента Национальной академии наук Республики Казахстан, ректора КазНПУ им. Абая С.Ж. Пралиева.....	40
Литература о жизни и деятельности доктора педагогических наук, профессора, члена-корреспондента Национальной академии наук Республики Казахстан, ректора КазНПУ им. Абая С.Ж. Пралиева.....	73
Хронологический указатель трудов.....	77
Труды, изданные под редакцией С.Ж. Пралиева.....	116
Докторские и кандидатские диссертации, защищенные под научным руководством С.Ж. Пралиева.....	122
Алфавитный указатель трудов.....	125
Именной указатель соавторов.....	140

CONTENTS

To the readers.....	9
Life and activity main dates of doctor of pedagogical sciences, professor, Corresponding-member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, rector of Abai Kazakh National Pedagogical University S. Zh. Praliyev.....	18
Brief essay of scientific, pedagogical and public activity doctor of pedagogical sciences, professor, Corresponding-member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, rector of Abai Kazakh National Pedagogical University S. Zh Praliyev.....	58
Literature on life and activity of doctor of pedagogical sciences, professor, Corresponding-member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, rector of Abai Kazakh National Pedagogical University S. Zh Praliyev.....	73
Chronological index of works.....	77
Works edited by S. Zh Praliyev.....	116
Doctoral and candidate theses defended under scientific supervision of S. Zh. Praliyev.....	122
Chronological index of works.....	125
Name index of the co-authors.....	140

**ШРӘЛИЕВ
СЕРІК ЖАЙЛАУҰЛЫ**

Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы

Басылуға қол қойылды 01.09.2013
Тиражы 200 дана.

«Ғылым ордасы» РМК баспаханасында басылды.
Алматы қ., ул. Шевченко, 28